

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Meemin anatomia

Alexi Soukka
Pro gradu -tutkielma
Graafinen suunnittelu
Taiteiden tiedekunta
Lapin yliopisto
Kevät 2026

Lapin yliopisto, taiteiden tiedekunta
Työn nimi: Meemin anatomia
Tekijä: Aleksi Soukka
Koulutusohjelma: Graafinen suunnittelu
Työn laji: Pro gradu -tutkielma
Sivumäärä: 52
Vuosi: 2026

Tiivistelmä

Tutkielma on laadullinen tutkimus, joka pyrkii selvittämään millä tavoin ironiaa käytetään internetmeemeissä suorittamaan ideologista työtä. Meemit ovat kulttuurillinen vastine geeneille, tapoja ja ideoita, jotka leviävät ihmisten vuorovaikutuksen kautta. Tutkielma tarkastelee internetmeemejä eli nettimeemejä multimodaalisina digitaalisina merkkeinä, joita internetin käyttäjät tuottavat, kopioivat, järjestelivät uudelleen ja levittävät internetin välityksellä. Nettimeemit ovat laajalle yleistynyt viestinnän muoto etenkin nuorempien internetin käyttäjien keskuudessa ja niitä käytetään poliittisen vaikuttamisen työkaluina, minkä tähden nettimeemit ovat tärkeä tutkimuskohde.

Tutkielma esittelee kolmivaiheisen tavan analysoida internetmeemejä, jossa (1) perehdytään meemin päällimmäisiin piirteisiin, (2) pureudutaan meemin merkityksen muodostamisen keinoihin multimodaalisen analyysin avulla ja (3) syvennytään meemin ideologiseen vaikuttamiseen multimodaalisen kriittisen diskurssianalyysin avulla.

Analyysimallin testaamiseksi tutkielmassa tarkastellaan kahta äärioikeistolaisuutta käsittelevää nettimeemiä: *White Boy Summer* ja *the West Has Fallen, Billions Must Die*. Ensimmäinen on itsessään äärioikeistolaisten viestintäkanavissa levinnyt ja jälkimmäinen parodioi äärioikeistolaisuutta sekä incel-kulttuuria. Analyysissä havaitaan ironian ideologisen työn edistäjäksi erityisesti nostalgia ja parodia. Analyysissä nähdään, kuinka nostalgiaa hyödyntämällä ironinen viesti voidaan myyttisen menneisyyden avulla pukea helposti lähestyttäväksi. Jälkimmäisen meemin analyysi taas osoittaa, kuinka parodinen ironia asettaa kohteen naurunalaiseksi ja esittää kohteensa alimpien motivaatioiden ajamana klovnina, riisuakseen kohteen sanomalta sen voiman. Analyysimalli osoittaa lupaavia merkkejä, joskin laajempi määrällinen tutkimus yhdistettynä vaikkapa tekoälyavusteiseen analyysiin olisivat hyviä seuraavia askelia menetelmän jalostamiseen.

Avainsanat: meemi, internetmeemi, nettimeemi, ironia, ideologia, diskurssi, laadullinen tutkimus, kvalitatiivinen tutkimus, multimodaalinen analyysi, multimodaalinen kriittinen diskurssianalyysi, sosiosemiotiikka, nostalgia, parodia

SISÄLLYSLUETTELO

1 Johdanto	4
1.1 Vanha virtuaalinen villi länsi.....	4
1.2 Meemeistä ja meemien tutkimuksesta	5
1.3 Tutkimuskysymys ja meemit tutkimusongelmana	6
1.4 Tutkielman rakenne	8
2 Teoreettinen pohja	9
2.1 Internetmeemien lyhyt historia	9
2.2 Internetmeemit transnationaalissa yhteiskunnassa.....	10
2.3 Tutkielman teoreettiset ja metodologiset lähtökohdat	13
2.3.1 Diskurssi ja sosiaalinen todellisuus	14
2.3.2 Ironia diskursiivisena strategiana	14
2.3.3 Ideologia käsitteenä	15
3 Metodi ja aineisto	17
3.1 Metodologian rakenne	17
3.1.1 Meemien sisällöllinen analyysi	17
3.1.2 Multimodaalinen analyysi	20
3.1.3 Multimodaalinen kriittinen diskurssi analyysi (MCDA).....	21
3.2 Aineisto.....	22
3.2.1 White Boy Summer	24
3.2.2 The West Has Fallen, Billions Must Die & Chudjak.....	25
4 Analyysi	26
4.1 Analyysin rakenne tiivistettynä	26
4.1.1 Sisällön analyysi.....	26
4.1.2 Multimodaalinen analyysi	27
4.1.3 Multimodaalinen kriittinen diskurssianalyysi.....	27
4.2 Aineiston analyysi.....	28
4.2.1 White Boy Summer	28
4.2.1.1 Sisällön analyysi: kuinka someilmiö kaapataan	28
4.2.1.2 Multimodaalinen analyysi: fasismia tropiikin lämmössä	30
4.2.1.3 MCDA: nostalgian ja vihan rajojen hämärtyminen	32
4.2.2 The West Has Fallen, Billions Must Die	34
4.2.2.1 Sisällön analyysi: äärioikeistolaisen anatomia	34
4.2.2.2 Multimodaalinen analyysi: kotikutoinen ja jaettava.....	36
4.2.2.3 MCDA: väkivaltaisen ideologian aseistariisunta.....	38
5 Analyysin pohdintaa	40
5.1 Ironia ja ideologinen työ	41
6 Päätäntö	44
LÄHTEET	46

1 Johdanto

1.1 Vanha virtuaalinen villi länsi

Myönnän muistelevani kaihoisasti internetin alkuaikoja avoimena preeriana, jossa mikä vain oli mahdollista. Käyttäjien tuottama sisältö oli karkeaa ja tarkoituksellisesti rajoja rikkovaa, koska verkon valvonta oli vähäistä. Verkkomarkkinointi tai suuret sosiaalisen median alustat eivät olleet vielä vallanneet verkon jokaista kolkkaa, joten jännittäville sivukujille oli paitsi mahdollista löytää, myös erittäin helppo eksyä. Ennen sosiaalisen median jättien ilmestymistä verkossa syntyi paljon keskustelupalstoja, jotka alkujaan palvelivat tiettyä tarkoitusta. Vähitellen tietyt keskustelupalstat alkoivat kerätä eri alakulttuureja ja harrastajaryhmiä, kuten videopelaajia tai ohjelmoijia saman katon alle. Muodostui yhteisöjä, joille syntyi oma identiteettinsä ja tapakulttuurinsa.

Koen kuuluvani tuohon alkuaikojen internetin käyttäjäkuntaan. Olen kouluikäisestä saakka ollut aktiivinen muun muassa pelien, animen tai muun viihdemedian ympärille muodostuneilla keskustelupalstoilla ja vietin aikaani myös näihin liittyvillä IRC-kanavilla (Internet Relay Chat, tekstipohjainen viestialusta). Luonnollisesti kaikkea aikaa “irkissä” tai foorumeilla ei käytetty niin sanotusti itse aiheesta keskustelemiseen, vaan samanhenkisten ihmisten kesken keskustelut usein lipuivat muuhun elämään sekä tietenkin rentoon huvitteluun. Sähköpostin tai varhaisten *bulletin board*-palvelujen (BBS) keksimisestä saakka on levinnyt ketjuviestejä tai muuta kopioitua sisältöä, jota on jaettu toisten huvittamiseksi tai ärsyttämiseksi. Väitän, että näistä esi-isistään lähtien meemit ovat olleet erottamaton osa verkossa syntyneitä alakulttuureja. Tänä päivänä meemit tuntuvat olevan lähes pakollinen osa internetissä käytävän keskustelun kielioppia. Ryhmään, yhteisöön tai yhteiskuntaan kuulumisen edellyttää jaettua ymmärrystä maailmasta, ja mikä muu antaa paremman kuvan ryhmän tunteista ja ajatuksista kuin sisäpiirin vitsit?

Verkkokulttuuriin on myös kautta internetin historian kuulunut myrkyllisyys. IRC-kanavat, joilla keskusteli laidasta lukien monen ikäistä ja -taustaista ihmistä (valtaosa miehiä) olivat usein armottomia käyttäjilleen. Onnekseni raja virtuaalisen ja todellisen maailman välillä oli selkeämpi, eikä internetissä koettu riena seurannut koulun käytäville. Internetfoorumeilla ja irkissä kuitenkin keskustelutiin elämästä yleisesti ja jaettiin kokemuksia sekä käsityksiä maailman menosta, joista olen itsekin väistämättä omaksunut eri käyttäytymismalleja, internetin hämäristä nurkista. Näiden kokemuksieni perusteella koen tärkeäksi tarkastella, kuinka internetin eri yhteisöissä luodaan merkityksiä ja jaetaan viestejä; etenkin miesvaltaiset yhteisöt ovat hedelmällistä maata tahoille, jotka haluavat aktivoita syrjäytyneitä tai syrjäytymisriskin alaisia nuoria miehiä omiin ideologisiin tarkoituksiinsa. Väistämättä alan pohtia, mitä jos olisin syntynyt vuosikymmenen myöhemmin? Monet pienet ja suuret tahot ovat tunnistaneeet valtavan negatiivisen latauksen, joka odottaa valjastusta.

1.2 Meemeistä ja meemien tutkimuksesta

Käsite “meemi” on alkujaan biologi Richard Dawkinsin kehittämä vastine geenille, niin sanottu kulttuurillinen replikaattori (Dawkins 1976, 1982, 2006). Meemit esiintyvät eri muodoissa, kuten puhetapoina, käyttäytymismalleina, uskomuksina, sanontoina ja niin edelleen. Dawkins käytti meemi-käsitettä kuvaamaan ihmisten kulttuurin muutosta, joka geenien tavoin muuntuu ja ilmaisee itseään ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa. Meemit ovat internetin myötä muovautuneet omaksi ilmiökseen, internetmeemeiksi, joita tuttavallisesti voidaan kutsua nettimeemeiksi. Nettimeemejä on muun muassa kuvattu digitaalisiksi merkeiksi, joita internetin käyttäjät tuottavat, kopioivat, järjestelevät uudelleen ja levittävät internetin välityksellä (Shifman 2014).

Yllä mainittu määritelmä on sikäli osuva, mutta abstrakti. Minkälaista nettimeemien tuottaminen, kopioiminen, järjestely ja levittäminen on? Nettimeemit ovat tänä päivänä läsnä kaikkialla ja niitä tavataan kaikissa viestintäkanavissa sekä sosiaalisen median alustoissa. Viestintä on nopeaa ja hetkittäistä; vaikei viestintä ole vielä ajatuksen nopeudella tapahtuvaa, ei ole poissuljettua, etteikö teknologiayritykset luo lähivuosina ensimmäisen ajatuksen voimalla ja nopeudella toimivan “meemeilijän.” Meemeilijä (eng. *memer*) on uuskielinen sana vitsailijalle - ovathan nettimeemit melkeinpä synonyymi nettihuumorille tai huumorille yleensä. Verkossa käydyt keskustelut ovat hyvin rajatuissa tapauksissa vilpittöntä ajatusten vaihdantaa, kun taas nykyinen verkkokulttuuri on usean ironian kerroksen päällelystämää ja huumorin sävyttämää. Meemit ovat verkkoviestinnälle - siis melkein kaikelle tämän päivän viestinnälle, kuin lauseenvastikkeita, joihin on sisäänkirjoitettu valtava määrä merkityksiä, jotka avautuvat vain meemilukutaitoisille.

Meemit saavat innoituksensa usein populaarikulttuurista ja yhä enemmän viittaavat aiempiin meemeihin. Jos kaksikymmentä vuotta sitten meemin tulkitsemiseen riitti, että oli nähnyt elokuvan, johon viitataan, nykyään on kyettävä tunnistamaan liuta erilaisia metameeettisiä viittauksia. Meemit voivat olla kuvasarjoja elokuvista, satukirjan hahmoja ryöstämässä kaljaa kaupasta, ylistää tai lytätä julkisuuden henkilöitä tai poliitikkoja tai ne voivat olla oppopaistettuja näennäisen merkityksettömiä sekamelskoja, joiden viittauksien kerrokset täytyy laskea kahden käden sormilla. Kuten geenit, meemit mutatoituvat ja ilmaisevat itseään eri ympäristöissä eri tavoin. Lisäksi nettimeemien moninaisuus ja levinneisyys tekee niiden yleispätevästä luokittelusta lähes mahdotonta. Sivustot, kuten *Know Your Meme*, *Encyclopedia Dramatica* tai *meemi.info* suomalaisittain, ovat aloittaneet urakan, mutta meemien taustojen, alkuperäisten tekijöiden tai muun tarkan informaation saaminen on erittäin vaikeaa, ellei mahdotonta. Tämän takia myös itse joudun hyvin karkeasti kategorisoimaan tutkielmassani käsiteltyjä meemejä käyttäen apuna muiden käyttäjien keräämää tietoa ja aineistoa. Kenties meemien tutkimus on kuten aiheensakin - osallistavaa, hajautettua ja monitulkintaista.

Nettihuumori on kaiken kukkuraksi harvoin vain viatonta hupia, kaikille kerrottuja vitsejä, joiden on tarkoitus saada hyvälle tuulelle. Useimmin nettihuumorilla ja niin ikään nettimee-meillä on ironinen terä (Hutcheon 1994), jopa dadaistisen järjetön viesti, poliittinen agenda tai kaikki edellä mainitut ominaisuudet. 2020-luvun monitulkintaisessa viestintäympäristössä ihmisten tarve sopeutua ympäristöönsä, kuulua ryhmään ja toimia alati kiihtyvässä verkkoviestinnän ympäristössä ovat meemien tuottamisen, kopioimisen, järjestelyn ja levittämisen liikuttajat. Haluamme olla vitsissä mukana, emme naurun alaisia. Millä tavoin nettimeemeillä muovataan keskustelua tai ihmisten käsitystä todellisuudesta, on mielestäni ilmiön kiehtovimpia piirteitä.

Viimeisen kahden vuosikymmenen aikana myös tiedeyhteisö on herännyt viestinnän ja mediaympäristön radikaaliin muutokseen. Verkon kehittyessä osallistavaksi ja älylaitteiden tehtyä verkkoviestinnästä ubiikkia, kaikkialla läsnä olevaa, myös meemejä on alettu tarkastella tärkeänä osana ihmisten keskinäistä toimintaa ja vuorovaikutusta. Tästä “meemiherännäisyydestä” esimerkkeinä nostan esiin muun muassa Limor Shifmanin (2014), Ryan Milnerin (2012; 2016) ja lähempää kotoa Eliisa Vainikan (2016) tekemän tutkimuksen meemien saralla.

Limor Shifmanin vuonna 2014 julkaistu *Memes in Digital Culture* pyrkii muodostamaan selkeän yleiskuvan meemeistä, aina käsitteen synnystä niiden digitalisoitumiseen. Shifman tarjoaa sekä hyvin yleisen määritelmän nettimeemeille että esimerkkejä niiden käytöstä vaikkapa poliittisessa vaikuttamisessa. Shifman myös erottaa *viraaliuden* uusien medioiden kiihdytettynä tiedonlevityksenä meemeistä erillisenä ja toisaalta niille rinnakkaisena käsitteenä. Tässä tutkielmassa käsitelty Shifmanin työ on kymmenen vuoden takaista, mutta hyvä suunnannäyttäjä meemien tutkimusta aloittavalle ja on toiminut muiden muassa alla olevien tutkijoiden pohjateoksena.

Ryan Milnerin *World Made Meme - Discourse and Identity in Participatory Media* julkaistiin alun perin Milnerin väitöskirjana vuonna 2012, ja muutaman vuoden jälkeen 2016 Milner julkaisi tutkimukseensa perustuvan kirjan. Milner tutki meemejä osallistavana mediana kriittisen diskurssianalyysin näkökulmasta, keskittyen erityisesti kolmeen seikkaan: prosesseihin, identiteetteihin ja politiikkaan. Tiivistetysti Milner näkee meemit osallistavana identiteettipelinä, jossa vanhojen rakenteiden sekä näkemysten sisällä neuvotellaan uudensuomalaisista identiteeteistä. Alustat, joilla meemejä tuotetaan ja levitetään, ovat teoriassa avoimia, mutta rasmin, misogynian ja muiden vanhoillisten asenteiden johtamia. Lisäksi meemien käyttö vaatii paitsi vanhoillisten valtarakenteiden sietokykyä, myös kykyä ymmärtää meemejä ja tuottaa niitä yhteisöjen tapojen mukaisesti. Milnerin työ on Shifmanin tavoin urauurtavaa ja hyvä lähtöpiste nettimeemien ymmärtämiseen sekä tutkimukseen.

Viimeisempänä mainitsen omaa tutkimustani suuresti innoittaneen Eliisa Vainikan artikkelin *Avaimia nettimeemien tulkintaan - meemit transnationaalina mediailmiönä*, joka julkaistiin vuonna 2016 *Lähikuva*-lehdessä. Eliisa Vainikka käsittelee meemejä Shifmanin tavoin yleisesti, mutta avaa nettimeemejä konkreettisemmin ja helposti lähestyttävästi suomalaisten tuottamien meemien kautta. Olen suuresti kiitollinen Vainikalle tämän esittelemästä analyysimallista, jonka avulla meemien perusaineksia perataan, ja tuota samaista menetelmää olen omassa tutkielmassani pyrkinyt syventämään. Vainikan tutkimus pureutuu etenkin globaaliuden käsitteeseen, jossa globaalisti tunnetut meemipohjat muuntuvat kansallisesti pienemmillä alustoilla, kuten suomalaisella Ylilaudalla.

1.3 Tutkimuskysymys ja meemit tutkimusongelmana

Tutkielmani on rajattu teoreettisempiirinen ote internetmeemien käyttämisestä viestinnän keinoista, joilla nettimeemit viestivät ideologisia merkityksiä. Keskityn tutkielmassani erityisesti keinoihin, joilla nettimeemit käyttävät ironiaa piilottamaan ideologisia merkityksiä. Tarkoitukseni on laatia multimodaaliseen kriittiseen diskurssianalyysiin (MCDA) sekä Eliisa Vainikan viisijakoiseen analyysiin (2016) perustuva menetelmä internetmeemien analysoimiseen, joka tuo näkyville meemien taustalla olevat ideologiat ja diskurssit. Kokeilen

menetelmän toimivuutta kahdella eri internetmeemillä, jotka kukin eri tavoin liittyvät äärioikeistolaiseen ideologiaan. Tutkielmani pyrkii vastaamaan ensisijaisesti seuraavaan kysymykseen:

Miten nettimeemit käyttävät ironiaa suorittamaan ideologista työtä?

Tutkielman analyysi on jaettu edelleen seuraaviin alakysymyksiin:

Mikä on meemin ensisijainen tarkoitus? Voiko meemin luokitella? Miten?

Mitä visuaalisia ja tekstuaalisia valintoja meemissä tehdään? Miten valinnat rakentavat merkityksiä?

Mitä diskursseja meemi edustaa tai kommentoi? Miten asioita, ihmisiä tai tapahtumia on asetettu uuteen kontekstiin?

Keskeinen tässä tutkielmassa tarkasteltu tutkimusongelma on nettimeemien välityksellä tapahtuva ihmisten välinen viestintä, merkityksen luominen ja ideologinen vaikuttaminen. Aloitan tutkielmani siitä olettamuksesta, että nettimeemit, aivan kuten ihmisten viestintä yleisesti, ovat sosiaalista toimintaa, jossa ihmiset pyrkivät vaikuttamaan toisiinsa. Ihmisten kulttuuri on jokaisen teknologisen kehityksen myötä ottanut harppauksia eteenpäin. Jos ihmisten teknologista kehitystä vertaa ihmisen evoluution aikajanaan, kehitys on ollut räjähdysmäisen nopeaa ja monella tapaa olemme rakentaneet sekä digitaalista että fyysistä ympäristöämme nopeammin kuin ihmisinä kykenemme niihin sopeutumaan. Fyysisen ympäristön muokkaaminen on edennyt niin pitkälle, että uhkaamme toiminnallamme omaa olemassaoloamme, ja kenties digitaaliset ympäristöt ovat samoin oman toimintamme seurauksena muuttuneet haitallisiksi yhteiskunnan sietokyvylle.

Norman Fairclough kirjoitti kirjassaan *Discourse and Social Change* (1992, s. 215–218) niin sanotusta diskurssin teknologisaatiosta. Teknologisaatio on ilmiö, joka kuvailee valtion ja talouden toimijoiden tunkeutumista ihmisten yksityiseen elämään. Kansalaisten elämän jokainen osa-alue on kaupallistettu ja järjestelmällisesti koodattu. Alkujaan tutkijoiden ja valtiollisten tahojen käsissä ollut tieto ihmisten käytökseen vaikuttamisesta on levinnyt yritysmaailmaan ja sieltä edelleen sosiaalisen median jättien kautta tätä tietoa on alettu soveltaa laajemmin ihmisiin. Yksilön elämä on kauttaaltaan tuotteistettu ja jokaista elämänvaihetta mitataan eri tuottavuuden mittareilla. Uskonto on etenkin länsimaisessa yhteiskunnassa menettänyt merkitystään ja jälkiteollisissa maissa yhteisöjen katoaminen ihmisten ympäriltä yhteiskunnan atomisoituessa on synnyttänyt henkisen ja ideologisen tyhjiön. Tuon ideologisen tyhjiön pyrkivät täyttämään tahot, joilla on hyvin radikaaleja käsityksiä suurten ja marginaaliryhmien hyväksyttävyydestä yhteiskunnassa.

Sosiaalisen median yleistyttyä internetin vanha lupaus rajattomasta tiedosta on muuttunut dystopiseksi misinformaation ja disinformaation levitysalustaksi, jossa propagandalla on kyky saavuttaa miljoonat ihmiset. Yksilöt eivät kykene havaitsemaan vaikuttamisen tulvaa, jolle heidät altistetaan päivittäin, ja valitettavasti misinformaatio ja sosiaalinen manipulointi usein toimivat, vaikka kohteena olevat ihmiset olisivat vaikuttamisesta täysin tietoisia. Mielestäni yllä mainittu henkinen ja ideologinen tyhjiö pakottavat ihmisen etsimään marketisoidussa yhteiskunnassa merkitystä *edes jostain*. Tuon tyhjiön ovat tunnistaneeet autoritaariset, populistiset ja useissa tapauksissa populistiset sekä autoritaariset liikkeet.

Teknologisaatio on johtanut sekä hyvässä että pahassa viestinnän demokratisoitumiseen: kasvava määrä eri toimijoita, sekä valtiollisia että yksityisiä, käyttävät lyhytmuotoista sisältöä, mukaan lukien internetmeemejä ideologiseen työhön ja propagandan levittämiseen. Internetmeemit ovat enenevässä määrin aikamme propagandistien tärkein työkalu vaikuttaen kulttuuriin ja poliittiseen ilmapiiriin. 2020-luvulla internetmeemit ovat mielestäni kasvavissa määrin se moodi, jonka kautta diginatiivit sukupolvet luovat ja levittävät käsityksiä todellisuudesta. Sanat ovat hiljalleen muuttuneet teoiksi, minkä tähden koen, että internetmeemit ovat yhteiskunnallisesti merkittävä ja tulevaisuuden ennustamisen kannalta hyödyllinen tutkimusaihe.

1.4 Tutkielman rakenne

Kappaleessa yksi käyn läpi internetmeemejä sekä aiheena että tutkimusongelmana, tutkielmani lähtökohtia ja tutkimuksen tavoitteita. Lisäksi käyn läpi omaa suhdetta internetmeemeihin, niiden merkitystä itselleni sekä laajemmin yhteiskunnalle ja avaan lyhyesti internetmeemien historiaa.

Kappaleessa kaksi käsittelen tutkimuskysymyksen keskeisiä käsitteitä sekä tärkeimpiä tutkimukseen liittyviä alakysymyksiä. Käyn lyhyesti läpi meemeihin liittyvää ja niitä sivuavaa tutkimusta. Lisäksi erittelen tarkemmin sitä näkökulmaa, josta internetmeemejä käsittelen, niiden yleisiä piirteitä ja internetmeemien suhdetta ihmisten toimintaan yhteiskunnassa.

Kappaleessa kolme luonnehdin laatimaani metodologiaa, jota hyödynnän aineistoni eli internetmeemien analysoimisessa. Käyn läpi etenkin multimodaalisen analyysin tärkeimpiä työkaluja sekä avaan pääasiallista tutkimusmetodiaani eli multimodaalista kriittistä diskursianalyysiä (MCDA). Käyn läpi aineistona toimivat meemit, niiden historian lyhyesti sekä valikoinnin perusteet ja menetelmät. Tuon myös esiin kriittisiä näkökulmia koskien multimodaalista analyysiä sekä kriittistä diskurssianalyysiä.

Kappaleessa neljä jäsennän analyysin tarkemmin sekä käyn läpi eri semioottisia koodauksia, joita hyödynnän aineiston analyysissä. Jalkautan laatimani metodologian ja sovellan menetelmääni aineistoon. Käyn läpi aineiston analyysin laatimani metodin mukaisesti ja erittelen analyysin tulokset.

Kappaleessa viisi esittelen havaintoni analyysin tuloksista ja arvioin kehittäessäni metodologian soveltuvuuden internetmeemien analysointiin. Viidennessä kappaleessa käsittelen lisäksi internetmeemien tutkimukseen liittyviä ongelmia.

Kappale kuusi on tutkielmani päätäntö ja yhteenveto, jossa käyn läpi tutkimukseni tulokset sekä menetelmän toimivuuden ja mahdolliset keinot jatkokehittää metodia laajempaan käyttöön. Lisäksi nostan esille eri internetmeemien alueita, jotka kaipaavat lisätutkimusta.

2 Teoreettinen pohja

Tässä kappaleessa esittelen tapoja, joilla internetmeemejä on pohdittu tieteellisessä kirjallisuudessa ja ilmiöitä, joissa internetmeemit ovat näyttelleet enemmän tai vähemmän suurempaa osaa. Tällaisia ilmiöitä ovat muun muassa poliittinen vaikuttaminen, propaganda ja niin sanottu informaatiovaikuttaminen. Käyn myös läpi tutkimuskysymykseeni liittyvät keskeiset käsitteet ja alakäsitteet.

Tutkielmani keskiössä ovat internetmeemien luonne, niiden rooli yhteiskunnassa ja nettimeemien hyödyntämät visuaaliset keinot, joilla eri viestijät pyrkivät muodostamaan merkitystä. Tämä tutkielma lähestyy internetmeemejä ilmiönä teorialähtöisesti eli tarkoitukseni on aikaisemman kirjallisuuden pohjalta luoda menetelmä internetmeemien analysointiin multimodaalisina merkkeinä ja testata menetelmääni kahteen internetmeemiin. Multimodaaliselle tutkimukselle ominaista on sen sosiosemioottinen lähestyminen. Sosiosemioottinen tutkimus lähtee siitä perusolettamuksesta, että ihmisten välinen viestintä on lähtöjään sosiaalista ja pyrkii heijastelemaan ihmisten välisiä valtaintressejä sekä sosiaalisia suhteita.

2.1 Internetmeemien lyhyt historia

Alkuaikoina suosittuja nettimeemien synnyinsijoja olivat muun muassa laajasti nörttikulttuuria ja mediaa kommentoiva *Something Awful* -sivusto. *Something Awful*, tuttavallisemmin SA on laajasti pidetty nykyisten internetmeemien synnyinsijana. Richard "LowTax" Kyanka perusti *Something Awful*in aikoinaan päästelläkseen höyryjä liittyen leipätyöhönsä *PlanetQuake* -sivuston ylläpitäjänä ja päätoimittajana. *Something Awful*iin on yhdistetty klassikkomeemejä, kuten *All Your Base Are Belong To Us* (Kuva 1) tai jopa urbaaneja legendoja, kuten valkokankaalle yltänyt *Slender Man* -tarina (White & Fischer 2018). *Something Awful*in yhteyteen perustettuja foorumeita on kuvattu internethuumorin synnyinsijoiksi.

Vuonna 2003 *Something Awful*in käyttäjä Christopher "moot" Poole perusti *4chan.org* -sivuston (*4chan, About*). *4chan* lainasi sommittelunsa japanilaisilta kuvalaudoilta (eng. *image boards*) ja oli formaattinsa mukaisesti kuvien jakoa varten, mutta mahdollisti myös keskusteluketjujen luomisen eri harrastuksiin tai aiheisiin liittyvillä palstoilla. *4chan*in ja *Something Awful*in meemit olivat usein niin sanottuja kuvamakroja eli kuvia, joiden päälle on upotettu tekstiä eri sommitelmin. Kuvamakro viittaa eri verkkosivuilla, kuten *Something Awful*in foorumeilla tai *memegenerator*-sivustolla käytettyihin ohjelmistoihin, joilla käyttäjä voi syöttää valitsemalleen kuvalle ennaltamäärättyihin sommitelmiin (*memegenerator*, Wikipedia). Usein kuvissa esiintyi ruutukaappauksia suosituista piirretyistä ja elokuvista (Kuva 2), mutta ennen pitkää myös eri yksityishenkilöiden kuvat ja karkeasti tietokonesovelluksilla piirretyt kuvat alkoivat yleistyä.

*Something Awful*in ja *4chan*in myötä yleistyivät myös trollit eli internetissä toimivat häiriköt. Trolleja pidetään nykyään internetille ikään kuin sisäsyntyisenä ominaisuutena, jotka on hyväksytty hiljaa osaksi internetkulttuuria, eräänlaiseksi välttämättömäksi pahaksi.

2020-luvulla yleistä on yksittäisiin henkilöihin kohdistuva häiriköinti, joka useimmin täyttää nettikiusaamisen määritelmän. 4chanin käyttäjistä alkoi ajan myötä muodostua hajautettu poliittista aktivismia harjoittavista hakkereista koostuva verkosto *Anonyymit* (eng. *Anonymous*), jotka omaksuivat nimensä sivuston oletuksena näkyvästä käyttäjänimestä. Tieto Anonyymeistä alkoi hiljalleen levitä verkon syrjäisistä kolkista valtavirtamediaan, ja Yhdysvalloissa eri uutiskanavat, etunenässä Fox News, uutisoivat Anonyymeistä “hackeriryhmänä” (3). Sitten Anonyymit aktivoituivat ja aloittivat kampanjoita muun muassa skientologian kirkkoa vastaan ja ottivat osaa myös niin sanottuun Occupy Wall Street -liikehdintään (Anonymous 2015 & Firer-Blaess 2016).

Kuka vain voi olla osa suomalaisittain nyymien kulttuuria, mutta kuvalaudoilla on yleinen sanonta tai uskomus siitä, ettei internetissä ole naisia, mikä on vakiinnuttanut käsityksen nyymikulttuurista nimenomaan nuorten miesten kulttuurina. Tämän käyttäjäpohjan ympärille on rakentunut meemien kirjo, joka usein heijastelee nuorten, syrjäytyneiden miesten mielenmaisemaa, vaikkakin sivustot, kuten Reddit.com ovat valtavirtaistaneet meemikulttuuria ja monimuotoistaneet meemikulttuuriin osallistuvien kirjoja. Suomessa nyymikulttuuria on valtavirtamediassa tuonut näkyville Jaakko Keso YLE Kioskille tuottamissaan dokumentaarisisissa videoissa (Keso 2020).

Ajan saatossa meemejä on pyritty kategorisoimaan, pitkälti ulkomuodon perusteella. Se mihin kategoriaan meemi kuuluu, on haaste ja tutkimuksen aihe itsessään, mutta lukuisat eri verkkosivustot, joissa käyttäjät itse tuottavat sisältöä, yrittävät vastata tähän tarpeeseen vaihtelevalla menestyksellä. On siis syytä huomata, että minkä ikinä kategorian tai luokan esitän meemeille tässä tutkielmassa, niiden syntyhistoriasta voi olla lukuisia risteäviä tulkintoja. Lisäksi valtaosassa tapauksista esimerkiksi meemin alkuperäistä luoja ei ole mahdollista tietää, etenkin kun 4chanin kaltaisilla alustoilla käyttäjät esiintyvät pääsääntöisesti anonyymeinä.

2.2 Internetmeemit transnationaalissa yhteiskunnassa

Internetmeemit, lyhyesti nettimeemit tai kansankielisesti pelkät meemit ovat erottamaton osa nykyistä verkkokulttuuria. 90-luvulta lähtien verkon välityksellä tapahtuva viestintä on hiljalleen kasvanut käytetyimmäksi viestinnän työkaluksi ja on alettu puhua jopa niin sanotusta tietokoneen välittämästä diskurssista (eng. *computer mediated discourse*; Herring 2004). Tietokoneet ja internet ovat lisäksi mahdollistaneet aikaisemmin erillään olleiden ihmisten ja ryhmien välisen keskustelun joko viiveettä tai perinteiseen kirjepostiin verrattuna paljon nopeammin. Verkkokulttuuri ja sen alakulttuurit ovat maailmanlaajuisia ja monikanallisia, joskin rinnalle on muodostunut tietyille maantieteellisille alueille keskittyneitä yhteisöjä. On silti hyödyllistä käsitellä verkkokulttuuria ja nettimeemejä transnationaaleina eli kansallisvaltioiden rajat ylittävinä ilmiöinä (Vainikka 2016, s. 64). Transnationaalin käsite liittyy hyvin läheisesti globalisaatioon, eli kulttuurien ja yhteiskuntien maailmanlaajuiseen yhteen nivoutumiseen.

Niin sanottujen massamedioiden, kuten elokuvien, TV:n ja verkkomedioiden välityksellä eri kulttuurilliset ilmiöt, uutiset ja diskurssit leviävät viraalisti globaaliin tietoisuuteen. Rushkoff kutsuu tätä globaalia tietoisuutta datasfääriksi tai mediamaastoksi (Rushkoff 1994, s. 4). Kiintoisaa on, että vaikka nettimeemien kierto on usein maailmanlaajuisista ja tietyt

Kuva 1: All Your Base Are Belong To Us

Kuva 2: Boromirin kuuluisa repliikki Sormusten ritarit -elokuvassa kuuluu verkkohistorian tunnetuimpiin meemeihin (tekijä tuntematon).

Kuva 3: Fox News uutisoi 2000-luvun alussa uudesta hakkeriryhmittymästä nimeltään "Anonymous." Uutisjutusta omittiin 4chaniin meemilausehduksia, kuten "Hackers on steroids" ja "Internet Hate Machine."

kuvastot tai meemien mallit ylittävät sangen laajasti valtiollisia rajoja, nettimeemeillä on tapana muuntua eri kansallisten tai kulttuurillisten ryhmien mukaisiksi. Vainikka kuvailee nettimeemejä glokaalina ilmiönä (2016, s. 65). Glokaali viittaa jonkin ilmiön yhtäaikaiseen globaaliuteen ja paikallisuuteen (Roudometof 2016). Kuten suosituista TV-sarjoista tuotetaan monissa maissa omia versioitaan, meemeistä tuotetaan usein sosiaalisessa mediassa tai muilla verkkoalustoilla paikallisia tapahtumia tai eri kielille käännettyjä versioita.

Nettimeemeistä on tullut niin sanotun verkon 2.0 -version eli osallistavan verkon myötä uusi poliittisen aktivismin muoto. Shifman käsittelee poliittisia meemejä *poliittisen osallistumisen* käsitteen kautta ja määrittelee poliittisille nettimeemeille kolme yhteen nivoutunutta funktiota (2014, s. 122): meemit suostuttelun tai poliittisen kannatuksen muotona, meemit ruohonjuuritason aktivismina ja meemit ilmaisumuotona ja julkisena keskusteluna. Markkinoinnissa vertaisten suositukset eli niin kutsuttu suusta-suuhun-mainonta on tunnistettu yhdeksi tehokkaimmista tavoista viestin leviämisen edistämiseksi (Berger 2013). Internetmeemit leviävät enimmäkseen käyttäjälähtöisesti ja orgaanisesti, minkä seurauksena tietynlaiset käsitykset eri ilmiöistä tai henkilöistä leviävät hyvin nopeasti. Tästä syystä meemien merkitys isomman skaalan mielipidevaikuttamisessa on tunnustettu myös valtiollisella tasolla.

Vuonna 2014 puhjenneessa Gazan konfliktissa sekä Israelia että Palestiinaa tukevia meemejä levitettiin sosiaalisessa mediassa konfliktin aikana (Rodley 2016). Vuonna 2022 täysimittaiseksi puhjennut Ukrainan sota toimii myös hyvänä esimerkkinä internetmeemien propagandistisesta käytöstä puolin ja toisin (Mozolevska 2024). Edellä mainitut tapaukset osoittavat, että meemeillä on tärkeä rooli paitsi mielipiteiden ohjailemisessa, myös erinäisten diskurssien jalkauttamisessa. Jason Stanley määrittelee propagandan puheena, johon liittyy jonkinlaisia taloudellisia, sosiaalisia, poliittisia, esteettisiä tai rationaalisia ihanteita, joita jalkautetaan poliittisia tarkoituksia varten (2015, s. 53). Propagandana levitetty viesti ei Stanleyn mukaan välttämättä ole valheellinen tai propagandan levittäjä ei välttämättä toimi vilpillisesti (2015, s. 42) vaikka puhekielessä propaganda usein nähdään vilpillisenä toimintana.

Nettimeemit ja uusi osallistumisen kulttuuri voidaan nähdä demokratisoivana voimana, jonka avulla useampi ihminen pääsee käsiksi julkiseen keskusteluun ja vaikuttamaan poliittiseen ilmapiiriin. Kuitenkin verkko-yhteisöihin, joiden keskusteluun meemit luontaisesti kuuluvat, liittyy samankaltaisia heikkouksia kuin demokraattiseen järjestelmään yleensä (Milner 2012; 2016). Propaganda pyrkii osallistumaan julkiseen keskusteluun ja manipuloimaan niin sanottua julkista diskurssia usein edustamalla erinäisiä ihanteita, joita yhteiskunnassa tai yhteisössä pidetään arvossa (Stanley 2015). Milner on havainnut, että yhteisöissä, joissa nettimeemejä käytetään epätavanomaisen poliittisen keskustelun tukena, etuoikeutettujen ryhmien asema on yleensä vakiintuneempi (2012; 2016). Verkkoalustoilla, kuten 4chan tai Ylilauta, vähemmistöihin kuuluvia ryhmiä marginalisoidaan aktiivisesti ja pyritään pitämään yhteisöjen ulkopuolella tai muilla tavoin toiseuttamaan. Lisäksi verkkoalustoiden keskusteluun on hivuttautunut poliittisia toimijoita, jotka käyttävät alustoja propagandansa levittämiseen.

4chanin ja Ylilaudan kaltaisia alustoja on tavallisesti pidetty ääriajatteluun kannustavina. Nyymikulttuurissa usein paradoksisesti sekä ylistetään että halveksutaan esimerkiksi joukkomurhaajia ja tämän ristiriitaisuuden takia keskusteluissa on usein vaikeaa arvioida osallistujien vilpittömyys, sillä suosituilla alustoilla keskustelua käydään anonyymisti. Lisäksi verkon välityksellä tapahtuvaan keskusteluun kuuluu ironian ja huumorin käyttö retorisenä keinona (Kobel & Lankshear 2008). Ironian käyttö muun muassa sosiaalisen

median alustoilla eri poliittisten ryhmien viestinnässä palvelee kahta tarkoitusta: oman sisäryhmän identiteetin vahvistaminen ja vastapuolen marginalisoiminen (Gal 2019).

Vuoden 2016 Yhdysvaltain presidentinvaalien aikaan lukuisilla eri verkkoalustoilla, pääasiassa 4chan- ja r/donald-keskustelupalstoilla, nousi uudenlainen oikeistolainen poliittinen liike: *alt-right*. Alt-right eli vaihtoehto-oikeisto ymmärretään usein orgaanisesti verkkoalustoilla kasvaneeksi vanhan konservatismiin hylkääväksi oikeistopopulistiseksi liikkeeksi, jonka toimintaan ovat tietoisesti kytkeytyneet poliittiset vaikuttajat (Hawley 2017). Näistä keskeisimpiä vaikuttajia ovat muun muassa tunnettu etnonationalisti Richard Spencer ja laitoikeistolainen mediajohtaja Steve Bannon, joka on perustanut muun muassa *Breitbart*-verkkolehden sekä toimi Donald Trumpin poliittisena neuvonantajana vuonna 2016 (Hawley 2017). Internetissä tapahtuvassa poliittisessa aktivismissa meemit ovat keskeisessä osassa, minkä takia alt-rightin ja muiden verkossa toimivien poliittisten liikkeiden levittämien internetmeemien tarkastelu on tämän tutkielman kannalta kiinnostavaa (Way 2021).

Kuten yllä on mainittu, muun muassa ironia ja huumori ovat keinoja, joilla sisäryhmän identiteettiä vahvistetaan ja ulkoryhmää toiseutetaan. Esimerkkejä tällaisesta toiminnasta ovat meemit, jotka ensisijainen yleisö ovat käyttäjät, joilla on tarvittava taustatieto piilotettujen merkityksien ymmärtämiseksi (Askanius & Keller 2021, s. 2532). Etenkin ääriliikkeiden sisäryhmälle jaettuihin internetmeemeihin sisältyy paljon tarkoituksellista esoteriaa, jolla meemien ideologisia päämääriä voidaan hämärtää ja liikkeiden suurelle yleisölle epämieluisia väkivaltaisia tavoitteita voidaan piilottaa. Paitsi, että liikkeiden ympärillä viihtyvät yksilöt voivat katsoa ja jakaa näitä meemejä ilman välitöntä ääri-ideologioiden kantamaa stigmaa, myös sisäryhmään kuuluvien keskinen yhteenkuuluvuuden tunne lujittuu, kun meemeihin piilotetut eri viittaukset avautuvat vain todellisille aatteen ihmisille.

Poliittisten liikkeiden jakamista meemeistä on aiemmin tehty muun muassa retorista analyysiä (Hakoköngäs et al 2024), multimodaalista diskurssianalyysiä (Hakoköngäs et al 2020), esteettistä analyysiä (Askanius & Keller 2021), mediatutkimusta (Vainikka 2019 & 2016) ja diskurssianalyysiä (Milner 2012;2016).

2.3 Tutkielman teoreettiset ja metodologiset lähtökohdat

Limor Shifman määrittelee kirjassaan *Memes in Digital Culture* (2014) internetmeemit omaksi perinteisestä meemistä erotettavaksi käsitteekseen, kuvaamalla niitä ryhmäksi digitaalisia objekteja, joilla on yhteisiä piirteitä niin sisällöllisesti, muodollisesti kuin asenteellisesti. Lisäksi internetmeemit on luotu toistensa olemassaolosta tietoisina ja nettimeemejä levitetään, imitoidaan, ja/tai muutetaan internetin välityksellä useiden käyttäjien toimesta.

Laajentaen Shifmanin määritelmää ja yhdistäen sen Ryan Milnerin meemin määritelmään (2012), Avery Anapol käyttää yksinkertaisempaa määritelmää omassa internetmeemejä käsittelevässä tapaustutkimuksessaan (2020), jonka mukaan internetmeemit ovat ”käyttäjien tuottamia multimodaalisia digitaalisia merkkejä, jotka kopioimisen ja uudelleen kontekstualisoimisen kautta heijastelevat erinäisiä diskursseja.”

Internetmeemit ovat käyttäjälähtöisesti tuotettuja multimodaalisia merkkejä internetissä, jotka viittaavat muun muassa aikaisempiin meemeihin, historiallisiin tapahtumiin, kulttuuriin ja populaarikulttuuriin. Internetmeemit ja meemien tuottajat edustavat tiettyjä diskursseja,

eli käsityksiä maailmasta, asettamalla aikaisempia merkkejä ja teoksia uuteen asiayhteyteen.

2.3.1 Diskurssi ja sosiaalinen todellisuus

Diskurssi on tälle tutkimukselle hyvin keskeinen termi ja käsitteenä laajasti käytetty kuvaamaan lukuisia eri asioita. Kriittinen diskurssianalyysi tarjoaa diskurssille kolme eri määritelmää (Fairclough 2014, s. 11), joiden mukaan diskurssit voivat olla merkityksen muodostamista osana sosiaalista prosessia, tiettyyn alaan liittyvää kieltä (esimerkiksi poliittinen diskurssi) tai tapoja rakentaa käsityksiä maailmasta tietystä sosiaalisesta näkökulmasta (esimerkiksi progressiivinen kolonisaation diskurssi).

Michel Foucault kirjoittaa diskurssien edustavan totuuslausumia, joita ajan myötä aletaan pitää todellisina ja merkityksellisinä, ja joiden myötä tietoa ja ideoita kerätään helposti omaksuttavaan muotoon (1969; 1972). Multimodaalisen kriittisen diskurssianalyysi lähtee sosiosemioottisesta näkökulmasta ja sen kontekstissa diskurssi viittaa tietoon, joka käsittelee sosiaalisia käytänteitä, miksi ne ovat sellaisia kuin ovat, ketä sekä minkälaisia henkilöitä käytänteisiin liittyy ja minkälaisia arvoja henkilöillä on (Ledin & Machin 2017).

2.3.2 Ironia diskursiivisena strategiana

Tutkimuksessani tarkastelen ensisijaisesti ironiaa diskursiivisena strategiana, eli menetelmänä, jolla diskursseja luodaan, kommentoidaan ja levitetään. Faircloughin diskurssin määritelmään viitaten ironialla pyritään muovaamaan käsityksiä maailmasta (1992). Ironia laveimmillaan määriteltynä elää sanotun ja tarkoitetun välisessä kuilussa (Muecke 1982). Ironia ja meemien kontekstissa erityisesti ironinen huumori on sekä tapa rakentaa siltoja eri ryhmien välillä, vahvistaa ryhmän kollektiivista identiteettiä, mutta monimerkityksellisen luonteensa tähden ironialla voidaan piirtää sosiaalisia sisäryhmän rajoja ja nostaa esteitä sisä- sekä ulkoryhmien välille (Gal 2019).

Ironia ilmenee diskursiivisessa ympäristössä, joten sitä voidaan pitää diskursiivisena keinona tai strategiana sen omaaman terän tähden. Ironian niin sanottu terä (Hutcheon 1994) perustuu sen monimutkaisuuteen ja monitulkintaisuuteen. Viestin ironinen merkitys paljastuu tulkitsijan havaitessa merkitsijöitä, jotka avautuvat tietyn diskursiivisen tai ideologisen yhteisön sosiaalisesti sovittujen signaalien perusteella. Nämä merkit viittaavat johonkin sanotun ja sanomattoman välissä olevaan. Hutcheon kirjassaan *Irony's Edge: The theory and politics of irony* (1994) käsittelee ironiaa transideologisena eli ideologioiden rajojen yli kohdattavana ilmiönä, ja kolmen eri tahon välissä *tapahtuvana*: ironisti eli viestijä, tulkitsija ja viestin kohde. Ironia ei siis ole yhden tahon aikaansaamaa vaan yllä mainittujen kolmen osapuolen välisen viestinnän tuloksena tapahtuvaa (Hutcheon 1994).

Paitsi, että ironia tässä suhteessa sekä muodostaa yhteyden viestijän ja tulkitsijan välille, se ilmentää selkeää hierarkiaa edellä mainittujen kolmen tahon välillä. Ylimpänä on viestijä, jolla on selkein ymmärrys siitä, mitä merkityksiä hän haluaa viestiä, keskellä tulkitsija, joka havaitsee jonkin sanomattoman merkityksen ja pohjimmaisena viestin kohde, jolla ei ole kykyä ymmärtää viestin sanomatonta merkitystä. Tällä tavoin ironia asettaa kohteen naurunalaiseksi ja etenkin verkkoyhteisöissä on ensisijaisesti tarkoitettu kohteen sosiaalisen statuksen vahingoittamiseen (Gal 2018). Hutcheon huomauttaa lisäksi, että usein tulkitsija ei ole tietoinen alisteisesta valtasuhteestaan viestijään, vaan kokee yhtenäisyyttä ja vertaisuutta

(Hutcheon 1994, s. 17).

Ironialla on kyky myös luoda intiimi suhde viestijän ja viestin tulkitsijan välille. Suhde ilmenee kontekstissa, jossa tulkitsija näkee viestityn saman ideologisen linssin lävitse, ja niin sanotulle vastapuolelle viestiessä (Gal 2018). Toisaalta viestijä haluaa ikään kuin kuiskutella saman henkisten ihmisten korvaan, mutta myös luoda epämukavan tunteen vastustajalleen, joka tahtomattaan “ymmärtää” viestityn merkityksen. Jos vitsin piilomerkitys on ymmärrettävissä, “kansanjärjellä” siinä voidaan nähdä olevan palanen totuutta viestin vastaanottajalle.

Tutkielmassa analysoitavien internetmeemien kontekstissa Hutcheon esittää ironiasta mielenkiintoisen näkemyksen: *diskursiivisena strategiana* ironia pyrkii usein herättämään huvitusta, mutta erityisesti mielikuvia hierarkiasta, alisteisuudesta, tuomitsemisesta ja jopa moraalisesta ylemmyydestä (Hutcheon 1994, s. 16–17).

2.3.3 Ideologia käsitteenä

Ideologia on hyvin ladattu termi ja usein sitä käytetäänkin osoittamaan jonkinlainen aatteellinen vinouma niin sanotussa vastapuolen ajattelussa. Ideologia terminä syntyi ranskalaisen filosofin Destutt de Tracy'n kirjoitusten pohjalta 1800-luvulla. De Tracy katsoi tarpeelliseksi, että ihmisten käsityksiä maailmasta tutkimaan perustettaisiin uusi ajattelun tiede, ideologia (ranskaksi *idéologie*; van Dijk 1998). Laajemmin ideologian käsitteen teki tunnetuksi marxilainen koulukunta yksinomaan kielteisenä ilmiönä, niin sanottuna *valetietoisuutena*.

Ideologia oli marxilaisen ajattelun mukaan hallitsevien luokkien luonnolliseksi tekemiä käsityksiä asiain tilasta, yhteiskunnan järjestyksestä ja luokkajaosta, niin ikään silmänlumetta, jolla työväenluokka voitiin pitää passiivisena palvelusväkenä (Engels, F. 1893). Marxilainen tulkinta ideologiasta oli itsessään hyvin vahvasti vallankumouksellisen ajattelun värittämää, mutta loi pohjan ideologian tarkasteluun ilmiönä.

Ennen pitkää ideologiaa on alettu tarkastella laajemmin. Stuart Hall määrittelee ideologian seuraavalla tavalla: ”Ideologialla tarkoitan mentaalisia viitekehyksiä - kieliä, konsepteja, kategorioita, mielikuvia ja representaatioiden järjestelmiä, joita eri luokat ja sosiaaliset ryhmät jalkauttavat ymmärtääkseen, selvittääkseen ja tehdäkseen ymmärrettäväksi tapaa, jolla yhteiskunta toimii.” (1986, s. 26)

Hallin määritelmässä on yhä havaittavissa niin sanottua luokkatietoisuutta ja marxilaista jatkumoa. Hall tunnetaankin muun muassa marxilaisen sosiologian edustajana (Procter 2004). Huolimatta aatteellisesta painotuksesta, Hallin määritelmä on Marxin tai Engelsin verrokkeja (1893) laveampi ja kuvaavampi. Ideologia on määritelty mielikuvien ja näkemyksien kokoelmiksi ja niillä nähdään olevan enenevissä määrin sosiaalisia piirteitä.

Teun van Dijk on tutkimuksissaan pyrkinyt luomaan kattavampaa ymmärrystä ideologiasta. Van Dijk määrittelee ideologian tiivistettynä sosiaalisten representaatioiden perustaksi, jonka tietyn ryhmän jäsenet jakavat. Ideologian avulla ryhmä voi määritellä itselleen muun muassa hyvän, pahan, oikean ja väärän. Lisäksi ideologian avulla ryhmät sopivat, mitä voidaan hyväksyä todeksi ja mikä valheeksi (van Dijk 1998). Täten ideologiat luovat perustan ryhmän maailmankuvalle. Ideologian ja maailmankuvan yhteys ovat van Djikin määritelmässä merkki diskurssin käsitteen yhdistymisestä ideologian käsitteeseen. Yllä mainitsemani kattava määritelmä on van Djikin luotsaama ideologian kolmihaarainen monitieteellinen viitekehys (1998). Van Djikin viitekehys määrittelee ideologialle seuraavat piirteet, joiden kautta

ideologiaa tulisi tarkastella: kognitio eli ideologioihin liittyy uskomusten järjestelmät, ja ne kuuluvat symboliseen ajattelun sekä uskomuksien kenttään; yhteiskunta ja sosiaalisuus eli ideologiat liittyvät ihmisten väliseen vuorovaikutukseen ja ovat sosiaalisia, joten ideologiat liittyvät ryhmien intresseihin, kiistoihin ja kamppailuun; diskurssi eli ideologiat ilmaistaan ja toisinnetaan yhteiskunnassa, kielen kautta. Esimerkkeinä van Dijk listaa muun muassa peittelyn, legitimaation, manipuloinnin ja niin edelleen. van Dijk näkee diskursiivisuuden ideologian primäärinä funktiona ja ideologiat keskeisesti sosiosemioottisina käytäntöinä (van Dijk 1998).

Ideologinen työ on ideologioiden kehittämistä ja niiden reproduktiota eli toisintamista. Juuri ideologisessa työssä etenkin diskurssi ilmiönä näyttelee suurta roolia, vaikkei suinkaan ole ainut sosiaalinen käytäntö, jonka avulla ideologioita toisinnetaan (van Dijk 1998). Sekä ideologian kehittäminen että toisintaminen ovat tapoja, joilla ideologiat levittyvät, mikä kenties meemien tavoin on ideologioiden keskeinen päämäärä niihin liittyvien jaettujen uskomusten ja yleisesti jaetun ymmärryksen lisäksi.

Tässä kappaleessa olen käynyt läpi tutkimuskysymykseni keskeisiä käsitteitä ja alakäsitteitä. Olen tässä kappaleessa määritellyt internetmeemit “käyttäjien tuottamina multimodaalisina digitaalisina merkkeinä, jotka kopioimisen ja uudelleen kontekstualisoinnin kautta heijastelevat erinäisiä diskursseja” (Anapol 2022). Internetmeemien tarkastelussa kiinnitän erityistä huomiota diskursseihin, joita meemit edustavat, toisintavat ja levittävät, ironiaan diskursiivisena strategiana ja ideologiaan sekä ideologiseen työhön. Seuraavassa kappaleessa käyn läpi tutkielman internetmeemien analyysin rakenteen sekä tutkittavan aineiston.

3 Metodi ja aineisto

Kappaleessa kolme käyn läpi tutkielmaani varten kehittämäni menetelmää, jonka avulla pyrin vastaamaan tutkimuskysymykseeni sekä sitä tukeviin alakysymyksiin. Kappaleen lopussa esittelen skeä taustoitan lyhyesti analysoitavan aineiston. Analyysillä pyrin ensisijaisesti vastaamaan seuraavaan tutkimuskysymykseen:

Miten nettimeemit käyttävät ironiaa suorittamaan ideologista työtä?

Pääasiallisen tutkimuskysymyksen lisäksi analyysini tukena ovat seuraavat alakysymykset:

Mikä on meemin ensisijainen tarkoitus? Voiko meemin luokitella? Miten?

Mitä visuaalisia ja tekstuaalisia valintoja meemissä tehdään? Miten valinnat rakentavat merkityksiä?

Mitä diskursseja meemi edustaa tai kommentoi? Miten asioita, ihmisiä tai tapahtumia on asetettu uuteen kontekstiin?

Tutkimuskysymykseen ja alakysymyksiin vastatakseni olen koonnut kolmesta eri lähteestä analyysimallin. Nämä kolme lähdeä ovat Eliisa Vainikan viisijakoinen internetmeemien luokitteluun (2016), multimodaalinen analyysi (Kress & van Leeuwen 1996, Ledin & Machin 2020) ja multimodaalinen kriittinen diskurssianalyysi (Machin & Ledin 2017).

3.1 Metodologian rakenne

Tutkielmani keskittyy internetmeemien kolmivaiheiseen sisällölliseen analyysiin. Erottelan kustakin meemistä Vainikan mallin mukaisesti viisi osaa: konteksti, tunnerekisteri, muoto, tavoitteet ja rakennusaineet. Hyödynnän muotoa, tunnerekisteriä ja rakennusaineita tarkastellessa multimodaalista analyysia visuaalisten keinojen erittelemiseksi. Lopuksi tuon näkyväksi ja erittelen kontekstin ja tavoitteiden taustalla vallitsevat ideologiat, diskurssit ja diskursiiviset strategiat, joita meemit käyttävät ajamaan ideologisia tavoitteitaan.

3.1.1 Meemien sisällöllinen analyysi

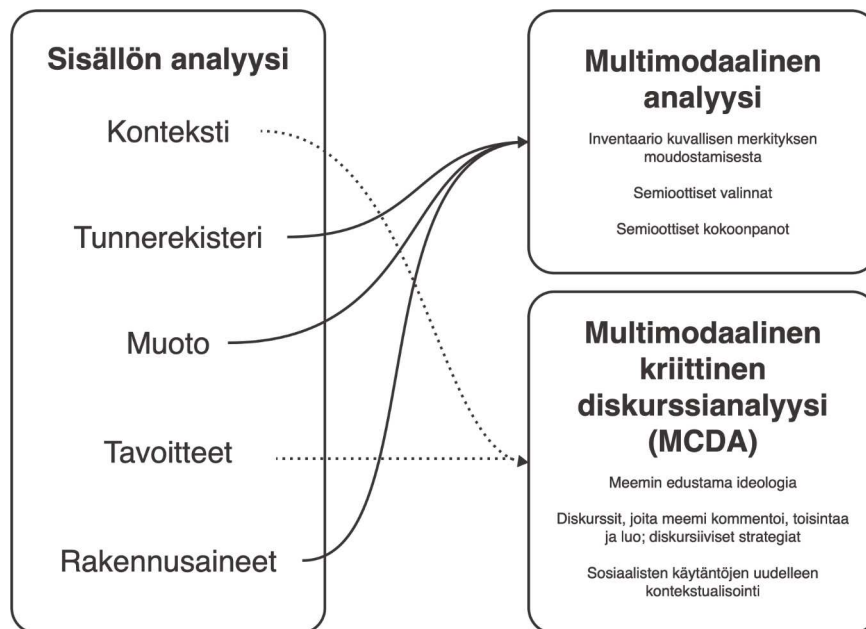
Mikä on meemin ensisijainen tarkoitus? Voiko meemin luokitella? Miten?

Internetmeemeillä voidaan katsoa olevan useita eri rinnakkaisia funktioita: meemit on tarkoitettu viihdyttämän huumorin avulla, meemit liittyvät ihmisille vanhastaan ominaiseen karnevalisoimisen kulttuuriin tai meemillä voidaan pyrkiä aktiivisesti vaikuttamaan muiden

käyttäjien ajatteluun eli meemeillä voi olla ideologinen funktio. Internetmeemeille ei ole olemassa yleisesti hyväksyttyä kategorisoinnin mallia, mutta pyrin luokittelemaan analysoitava internetmeemejä Eliisa Vainikan laatiman meemien viisijakoisen analyysin kautta. Vainikka erittelee meemeille kuuluvan viisi erityistä piirrettä, joista meemit yleensä koostetaan ja joilla ne luovat merkitystä: konteksti, tunnerekisteri, muoto, tavoitteet ja rakennusaineet (Vainikka 2016, s. 66).

Kontekstilla viitataan asiayhteyteen, jossa meemiä käytetään eli mitä aihetta meemi kommentoi ja mihin ympäristöön se on tuotettu. Meemit eivät synny kulttuurillisessa tyhjiössä, vaan ne tuotetaan lähtökohtaisesti kunkin ryhmän jäseneksi koetun tai pyrkivän henkilön toimesta. Usein meemien konteksti on tarkoituksella hämärä, jotta se hämmentäisi ja ärsyttäisi sellaisia katsojia, jotka eivät ymmärrä sen asiayhteyttä, mutta vielä useammin meemien konteksti on tarkoitettu paljastuvan vain sisäryhmäläisille (Askanius & Keller 2021). Useimmiten ironiaa käytetään hämärtämään merkityksiä ja asiayhteyksiä. Vainikka toteaa artikkelissaan ironiasta näin: “Ironia kätkee sisäänsä asenteen tai tunteen (Hutcheon 1994), ja sen avulla voidaan tuomita muita tai tuottaa sisäpiirejä. Meemien avulla voidaankin vartioida verkkotilan rajoja ja pyrkiä pitämään tila vakiintuneiden käyttäjien omana.” Kontekstilla on myös sosiosemioottisesta näkökulmasta tärkeä rooli merkityksen muodostamisessa, varsinkin kun internetmeemit asettavat käyttämäänsä lähdemateriaalia uuteen asiansyhteyteen eli *rekontekstualisoivat* vanhoja viestejä ja merkkejä.

Tunnerekisterillä tarkoitetaan meemien kuvaamaa ja välittämää tunnetta, eli mitä meemin tekijän tai sen vastaanottajan ajatellaan tuntevan meemiä tehdessä tai sen nähdessä. Esimerkiksi viimeisen vuosikymmenen tunnetuimpiin nettimeemeihin kuuluva *Pepe*-sammakko (eng. *Pepe the Frog*) on eri ryhmien ja yhteisöjen halki käytetty kuvaamaan eri tunteita. Syntyjäänsä ei-poliittinen hahmo sai sarjakuvataiteilija Matt Furien teoksen *Boy's Club* (2005)

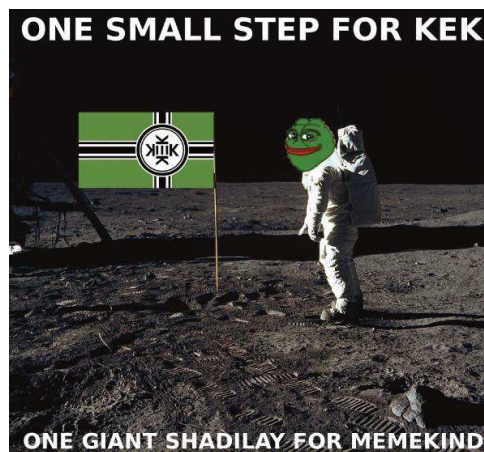

Kaavio 1: Kolmivaiheinen analyysi yleisesti.

jälkeen uusia hyvin poliittisia merkityksiä, ollen vuosien 2015–2016 aikana kukoistaneen

alt right -liikehdinnän epävirallinen maskotti (Kuva 4). Sittenmin Pepe-sammakko on omittu *Twitch*-striimaajien chattien ja eri keskustelusovellusten, kuten *Discordin* yhteisöjen meemikulttuurien yleiseksi tunteiden ilmaisijaksi. Tässä tutkielmassa keskityn erityisesti ironian käyttöön eri tunteiden ilmaisijana.

Muoto viittaa Vainikan mukaan mediumiin, johon meemin voidaan katsoa kuuluvan tai jota meemi käyttää (2016, s. 68). Meemit esiintyvät nykyisin enimmäkseen kuvan ja tekstin yhdistelminä sekä kasvavissa määrin lyhytmuotoisina videoina, jotka yhdistelevät kuvaa, tekstiä, ääntä ja musiikkia. Yhden tai useamman mediumin yhdistelmän lisäksi muodoksi voidaan lukea myös vakiintuneet meemipohjat, joita käytetään usein uudelleen niiden monimerkityksellisyyden sekä ilmaisun helpottamisen vuoksi. Tällaisia pohjia ovat muun muassa *Reddit* -sivustolla 2010-luvulla suosiossa olleet *rage-sarjakuvat* (Kuva 5). Muoto voidaan nähdä myös semioottisena materiaalina (Machin & Ledin 2017), joka yhdistelee eri semioottisia resursseja, kuten kuvaa, tekstiä tai typografiaa. Käsittelen tutkielmassani internetmeemejä multimodaalisina merkkeinä, jotka ovat usein lukuisista semioottisista materiaaleista, eli semioottisten resurssien yhdistelmistä tietoisesti koostettuja. Tutkielmassani muoto on keskeisessä osassa ja käyn läpi multimodaalista analyysiä tarkemmin alla.

Kuva 4: Pepe-sammakko vie Kekistanin lipun kuuhun (tekijä tuntematon).

Kuva 5: Tämä alatyylinen Rage-sarjakuva vuodelta 2008 on väitetyksi ensimmäinen (tekijä tuntematon).

Meemimäinen sisältö on usein viraalisesti eli viruksenomaisesti katsojien ja käyttäjien välillä leviävää (Shifman 2014; Rushkoff 1994) vaikkakin meemit ovat selkeästi erotettavissa viraali-ilmiöistä, koska käyttäjät useimmiten muuntavat meemejä niiden elinkaaren aikana ratkaisevasti (Shifman 2014, Milner 2012; 2016). Herkän leviävyyden vuoksi meemien hyöty propagandatyökaluna on huomattu ja jalkautettu politiikassa. Muun muassa Israelin vuonna 2014 käymän Gazan sodan aikana sekä Israelia että Palestiinaa tukevat tahot levittivät sosiaalisessa mediassa poliittisia meemejä (Rodley 2016) ja vuonna 2022 Venäjän aloitettua sodan Ukrainaa vastaan informaatiotilasta on taisteltu meemeillä raivoisesti myös Ukrainan sodan alla (Mozolevska, A. 2024). Viraalisuus huomioiden meemien tavoitteet ovat keskeisessä asemassa, etenkin kun tutkitaan visuaalisia keinoja, joilla tavoitteet yritetään saavuttaa. Tutkielmassa tarkastelluissa meemeissä niiden piilotetut ideologiset tavoitteet ovat tärkeässä asemassa, ja näiden piilotettujen ideologioiden esiin tuomiseen hyödynnän kriittistä diskurssianalyysiä.

Viides tarkasteltava piirre eli meemin rakennusaineet viittaavat niihin eri osasiin, joista meemi on koostettu. Meemit ovat vahvasti kytköksissä nykyajan internetissä vallitsevaan niin kutsuttuun *remix-kulttuuriin*, jossa sisältöä tuotetaan ruohonjuurilähtöisesti sisällöstä itsestään (Knobel & Lankshear 2008). Nämä osat voivat olla joko toisista meemeistä lainattuja kuvia, hahmoja tai kokonaisia meemipohjia. Osat voivat lisäksi olla esimerkiksi kuvankaappauksia, viittauksia, hahmoja tai fraaseja populaarikulttuurista, taiteesta tai mediasta yleensä. Usein meemit toisintavat olemassa olevaa sisältöä ja niiden intertekstuaalisia piirteitä analysoimalla voidaan “jäljittää, sitä kierron prosessia, jonka kautta meemi on syntynyt” (Vainikka 2016, s. 74). Sisällön kierron prosessista voidaan käyttää myös nimitystä elinkaari ja on myös hyödyllistä tarkastella meemin historiallista kontekstia, joten tarkastellakseni näitä, hyödynnän *Know Your Memes* -verkkosivuston arkistoa. Verkkoarkistojen tarkastelulla voidaan selvittää kunkin analysoitavan meemin taustalla olevat intertekstuaaliset, historialliset ja visuaaliset lähteet.

3.1.2 Multimodaalinen analyysi

Mitä visuaalisia ja tekstuaalisia valintoja meemissä tehdään? Miten valinnat rakentavat merkityksiä?

Vainikan viisijakoinen malli on hyvä lähtökohta meemien luokitteluun, mutta meemien visuaaliset keinot ja merkityksen muodostaminen vaativat lähempää tarkastelua. Visuaalisten keinojen ja merkityksen rakentamisen analysoimiseksi hyödynnän niin sanottua multimodaalista analyysiä. Multimodaalinen analyysi on syntynyt alkujaan kahden semiootikon, Günther Kressin ja Theo van Leeuwenin, yhdeksänkymmentäluvulla aloittaman työn tuloksena, kun Kress ja van Leeuwen kokivat, että kirjoitetun ja puhutun kielen lisäksi kuvista oli tullut keskeinen viestinnän väylä. Kress ja van Leeuwen väittivät kuvilla olevan samanlainen kielioppi, jonka kodifointiin he sovelsivat muun muassa M.A.K. Hallidayn systeemifunktionaalista lingvistiikkaa (Kress & van Leeuwen 1996; Halliday 1978).

Multimodaalinen analyysi pyrkii tarkastelemaan viestinnän eri moodeja kokonaisuuksina ja osiensa summana, joiden merkitys ilmenee, kun niin sanottuja semioottisia materiaaleja tarkastellaan niiden sosiaalisessa kontekstissa. Pyrin multimodaalisen analyysin kautta tarkastelemaan internetmeemejä multimodaalisina merkkeinä ja semioottisina materiaaleina, jotka on tuotettu tietoisesti eri semioottisista resursseista valikoimalla ja koostamalla.

Semioottiset materiaalit ovat usein kulttuurisidonnaisia ja niiden käyttö on eri konventioiden sanelemaa (Machin & Ledin 2017). Samoin internetmeemit noudattelevat usein hyvin säännönmukaisia malleja (Vainikka 2016).

Hallidayn työstä kenties tärkein kontribuutio sosiosemiotikkaan ja multimodaaliseen analyysiin ovat niin sanotut kolme kielen metafunktiota: ideaalinen, relationaalinen ja tekstuaalinen metafunktio. Nämä metafunktiot ovat viestinnän lisäksi keskeisiä tarpeita, joilla kielellä pyritään täyttämään. Ideaalinen metafunktio viittaa kielen pyrkimykseen viestiä ajatuksista, aatteista tai arvoista. Relationaalinen metafunktio, josta usein käytetään myös nimitystä interpersonaalinen metafunktio, viittaa kielen sosiaaliseen luonteeseen, ihmisten tarpeeseen muodostaa viestinnän kautta yhteys toistensa välille. Tekstuaalinen metafunktio viittaa kielen sisäsyntyiseen tarpeeseen muodostaa ymmärrettäviä kokonaisuuksia, muun muassa lauserakenteilla. (Machin & Ledin 2017)

Lisäksi multimodaalisen analyysin, multimodaalisen kriittisen diskurssianalyysin ja laajemmin sosiosemiotikan taustalla vaikuttaa marxistisen kriittisen lingvistiikan sekä sosialistisen ideologian teorian tutkija Valentin Voloshinov (Machin & Ledin 2017). Voloshinovin kontribuutio sosiosemiotikkaan on ollut asettaa kielen ja viestinnän tutkiminen niiden historialliseen ja sosiaaliseen kontekstiin. Voloshinovin mukaan kieltä ei voida tutkia irrallaan sen historiallisesta tai sosiaalisesta kontekstista, abstraktina ja synkronistisena ilmiönä (1973), kuten Voloshinovia edeltänyt kielitieteilijä Ferdinand Saussure oli väittänyt (Selden et al 2005, s. 39). Tämä kielen ja muiden merkkijärjestelmien luontainen sosiaalisuus on multimodaalisen analyysin yksi keskeisimmistä perusolettamuksista.

David Machin ja Pér Ledin kirjassaan *Introduction to Multimodal Analysis* (2017) laativat järjestelmällisen mallin multimodaaliselle analyysille, ja jatkavat Kressin sekä van Leeuwenin työtä, osin sängen uskollisesti, mutta osin suhtautuen kriittisesti muun muassa Hallidayn systeemifunktionaalisen lingvistiikan järjestelmäkeskeiseen analyysiin sekä sen kieliopillisten käsitteiden sokeaan soveltamiseen. Machinin ja Ledinin mukaan järjestelmiin keskittyvässä analyysissä ja laajemmin myös multimodaalisessa analyysissä on riskinä tuottaa metodin mukaisia tuloksia aineistosta riippumatta. Lisäksi järjestelmäkeskeinen analyysi ei välttämättä tuota tuloksia, jotka vastaisivat erityisen syvällisesti eri tutkimuksissa esitettyihin kysymyksiin. Jos ilmiöitä tarkastellaan puhtaasti vain niiden mekanismien kautta, ei tutkimus luultavimmin tuota tietoa, josta voisi tehdä hyödyllisiä johtopäätöksiä koskien ihmisten toimintaa tai toiminnan syitä. (Ledin & Machin 2017)

3.1.3 Multimodaalinen kriittinen diskurssi analyysi (MCDA)

Mitä diskursseja meemi edustaa tai kommentoi? Miten eri osia on asetettu uuteen kontekstiin?

Lainaten Avery Anapolin meemien määritelmää (2022), väitän, että internetmeemit ovat multimodaalisia merkkejä eli ne viestivät merkityksiä useammassa kuin yhdessä moodissa. Valtaosan ajasta internetmeemit käyttävät sekä kuvaa että tekstiä välittämään merkityksiä niin kutsuttuina kuvamakroina. Niin sanotun Web 2.0:n ja 3.0:n myötä (Cover 2016) liikkuva kuva ja ääni ovat kasvaneet internetmeemien välityksen moodina, ja suurin osa meemeistä nähdään sosiaalisen median eri alustojen, kuten *TikTokin* tai *Instagramin* välityksellä

lyhytmuotoisina videoina. Lyhytmuotoisen sisällön sekä työkalujen demokratisoitumisen myötä myös niin kutsuttu remix-kulttuuri (Knobel & Lankshear 2008) elää kirjoitushetkellä kultaista aikakautta. Etenkin sosiaalisessa mediassa alustat ovat lanseeranneet työkaluja, joilla musiikkia, kuvia ja videoita voidaan muokata helposti ja nopeasti, jonka jälkeen sisältö voidaan jakaa eteenpäin oman käyttäjätunnuksen alla.

Multimodaalinen kriittinen diskurssianalyysi (MCDA) on lukuisten eri tutkijoiden, keskeisenä nimenä muun muassa David Machinin kehittämä menetelmä, joka pyrkii yhdistämään multimodaalisen mallin kriittiseen diskurssianalyysiin. Multimodaalinen kriittinen diskurssianalyysi lähtee liikkeelle luonnoltaan sosiaalisesta kysymyksestä: “mitä semioottisia resursseja käytetään viestinnässä, eli diskursseissa, suorittamaan ideologista työtä?” (Ledin & Machin 2017)

Nojaten Kressin ja van Leeuwenin tavoin Hallidayn systeemifunktionaaliseen lingvistiikkaan sekä samoin Kressin ja van Leeuwenia innoittaneen marxistisen lingvistin Volshinovin työhön (1973), viestinnässä käytettyjen merkkien ei katsota olevan kiinni yhdessä merkityksessä, jota niillä yritetään viestiä. Viesteillä on affordansseja eli eri merkityksien luomisen mahdollistavia resursseja, joita voidaan hyödyntää viestinnän eri vuorovaikutuksellisissa tilanteissa. Affordanssi-käsitteelle on ehdotettu myös suomenkielistä termiä tarjouma. Näissä vuorovaikutuksellisissa tilanteissa on Voloshinovin analyysin mukaan jälkiä voimasuhteista, jotka lepäävät tilanteiden alla. Voloshinovin ajatuksien takana on marxistinen näkemys ideologian, kielen ja materiaalisen todellisuuden erottamattomuudesta (Voloshinov 1973). Näiden voimasuhteiden ja viestinnän suorittaman ideologisen työn analysointi ovat keskeisiä multimodaalisen analyysin ja kriittisen diskurssianalyysin yhdistämisessä.

Multimodaalinen kriittinen diskurssianalyysi tuo eri diskurssien suorittaman ideologisen työn näkyväksi tarkastelemalla miten sosiaalisia tilanteita asetetaan uusiin asiayhteyksiin eli konteksteihin. Tätä prosessia kutsutaan lyhyesti rekontekstualisaatioksi. Rekontekstualisaatio tapahtuu joko lisäämällä, poistamalla tai muuttamalla eri sosiaalisia käytäntöjä, ja järjestelemällä näitä käytäntöjä tai sekvenssejä uusiksi tapahtumiksi. Näitä käytäntöjä ovat osallistajat, ideat, arvot, asenteet, aktiviteetit, sosiaaliset suhteet, objektit, instrumentit, aika, paikka ja syyseuraussuhteet. MCDA tarkastelee sosiosemiotikan tavoin hyvin tarkkaan sisältöä tuottaessa tehtyjä valintoja, peilaten niitä myös sisällöntuottajan suhteeseen ilmiöihin ja ympäristöön, jossa tai johon ne on tuotettu.

3.2 Aineisto

Tutkielmani otanta on kapea, koska menetelmäni nojaa syvempään sisällön analyysiin, eikä ole niin sanottu määrällinen tutkimus. Rajaamalla otantani kahteen meemiin, jotka ovat lisäksi lähellä samaa ideologiaa, voin syventyä menetelmäni tuottamaan tietoon sekä niihin yksityiskohtiin, joita ironian ideologiseen työhön liittyy. Toinen meemeistä on sisäryhmälle viestivä ja toinen ulkoa sisältä katsova, äärioikeistolaista liikettä parodioiva meemi. Näitä kahta samaa aihetta läpileikkaavaa meemiä tutkimalla voin tarkastella, kuinka eri poliittisesta asemasta toimivaa tahoja käyttävät ironiaa ideologiseen työhönsä. Jopa kahden samaa ideologiaa sivuavan meemin tapa käyttää ironiaa eroaa niin selkeällä tavalla, että on mielestäni mielekkäämpää aineiston kattavuuden sijaan keskittyä kahden meemin sävyeroihin ja miten menetelmä tekee nuo erot näkyviksi. Lyhyesti luonnehdittuna pyrin testaamaan, kykeneeko kehittäämäni menetelmä tuottamaan hyödyllistä tietoa tarkasti määritellyssä kehyksessä. Käsittelen kappaleessa kuusi tapoja, joilla esittämäni menetelmää voitaisiin jatkokehittää

ja minkälaiselle meemien tutkimukselle olisi tulevaisuudessa tarvetta.

Testatakseni rakentamani analyysimallin toimivuutta ja hyödyllisyyttä, olen valinnut omaa harkintaani käyttäen analysoitavaksi kaksi meemiä: *White Boy Summer* ja *The West Has Fallen, Billions Must Die*. Aineistona toimivat meemit edustavat tai käsittelevät pääsääntöisesti äärioikeistolaista ideologiaa ja niiden diskursiivinen tyyli on rajattu ensisijaisesti ironiseen ilmaisuun. *White Boy Summer* on äärioikeistolaista ideologiaa edustava meemi, joissa ironiaa käytetään sisäryhmän välillä viestimiseen käyttämällä tarkoituksellisen ympäripyöreää tunteisiin vetoavaa ilmaisua yhdistettynä äärioikeistolaiseen ideologiaan yhdistettyyn historialliseen symboliikkaan. Pehmeät arvot läsnä kuvapankista haetussa ja suotimilla muokatussa maisemassa ovat Hutcheonin (1994) esittämän ironistin ja todellisen kohdeyleisön keskinäinen vitsi, keino vetää suuria massoja nenästä. *The West Has Fallen* -meemi parodioi äärioikeistolaista ajattelua ja ideologiaa kannattavia henkilöitä ironiseen sävyyn, karrikoiden ja parodioiden äärioikeistolaisia toimijoita fyysisessä ja virtuaalisessa maailmassa. Äärioikeistolaisten netissä levittämien tekstien uhkaava ja posturoiva sävy on yhdistetty raukkamaista sekä impotenttia ”luuseria” esittäviin irvikuviin, alkuperäisten tekstien terän tylsyttämiseksi. Näiden kahden meemin sisältä ulos ja ulkoa sisään kommentoiva ironinen viestintä muodostavat merkityksellisen eron analyysia varten.

Äärioikeistolaisiin meemeihin sisältyy usein myös paljon esoteriaa ja intertekstuaalisuutta. Kenties syynä tähän on niin sanotun *Overtonin ikkunan* tämänhetkinen sijainti vasemmalla ja äärioikeistolaisen ideologian tabu luonne, joskin nykyisessä poliittisessa ilmapiirissä edellä mainittu ikkuna on hiljalleen liikkunut oikealle. Esoteerisen, sisäryhmälle aukeavan kuvaston rikkaus äärioikeistolaisissa meemeissä tekee niistä tutkielmani kannalta kiinnostavan tutkimuskohteen.

Aineiston keruuseen olen hyödyntänyt ensisijaisesti *Know Your Meme* -verkkosivustoa, joka on vuodesta 2008 lähtien toiminut sivusto, joka erikoistuu meemien tutkimiseen, luokitteluun ja sekä meemeistä että yleisesti internetin viraali-ilmiöistä kirjoittamiseen. Sivustoa ylläpitää itsenäinen tutkimusryhmä ja toimitus, minkä lisäksi sivuston käyttäjät voivat osallistua sisällön tuottamiseen. *Know Your Meme* -sivusto käyttää artikkeleissaan myös muun muassa Googlen ja eri sosiaalisen median alustojen analytiikkaa etenkin meemien esiintyvyyden ja suosion analysoimiseen.

Lisäksi olen käyttänyt meemien ideologisen työn tutkimiseen *Bellingcat* -verkkojulkaisua, joka hyödyntää hajautettua tiedonkeruuta ja niin sanottua avoimen lähteen periaatetta tutkiessaan erilaisia tapahtumia, kuten MH17 -matkustajakoneen alas ampumista Venäjän toimesta tai erilaisten radikaalien liikkeiden seurannassa.

Tarkoitukseni on asettaa meemit niiden kontekstiinsa ja selvittää verkkodiskurssin tilaa sen syntysijoilla. Internetmeemit elävät jatkuvassa muutoksessa ja meemien käsittelevien diskurssien uupuessa hyödynnän verkkoarkistoja, kuten *Know Your Meme* ja *Encyclopaedia Dramatica*. Näiden lähteiden käytössä on huomioitava, että sisältö on usein käyttäjien luomaa, kuten Wikipedia-sivustolla, mutta sivustot ovat hyvin suosittuja alustoja meemien historian kartoittamiseen sekä etenkin *Know Your Meme* käyttää muun muassa Googlen data-analytiikkaa esimerkiksi hakutermin seurantaan.

Kuva 6: Asgard-brändin käyttäjän Telegramissa jakama meemi (Asgard Brand)

3.2.1 White Boy Summer

Tom Hanksin poikana, näyttelijänä sekä rap artistina tunnettu yhdysvaltalainen Chet Hanks käytti lausetta “white boy summer” alun perin alkuvuonna 2021 henkilökohtaisella Instagram-tilillään *Megan Thee Stallion* -nimisen rap artistin aikaisemmin ilmestyneen kappaleen *Hot Girl Summer* innoittamana. Hanksin julkaisun levittyä viraalisesti, tämä julkaisi pian rap-kappaleen nimeltään “White Boy Summer.” Toukokuussa 2021 ilmestynyt kappale kirvoitti välittömästi keskustelua lauseen merkityksestä, kun vasta edeltäneenä vuonna 2020 Yhdysvalloissa oli nähty lukuisia mellakoita protestina poliisien mustaa väestöä vastaan harjoittamalle väkivallalle. Chet Hanks on kieltänyt rodullisen motivaation alkuperäisen sosiaalisen median julkaisunsa sekä julkaisemansa rap-kappaleen takana.

Yhdysvaltalaiset äärioikeistolaiset liikkeet omaksuivat sloganin hyvin nopeasti käyttöönsä varsinkin, kun iskulause oli herättänyt niin paljon rasismia vastaista keskustelua. Muun muassa tutkivaan journalismiin erikoistunut Bellingcat seurasi iskulauseen leviämistä sosiaalisesta mediasta 4chan-keskustelupalstalle kevään 2021 aikana (Davis & Evans 2021), jolloin viraali-ilmiöstä alkoi muodostua äärioikeistolainen internetmeemi.

Aluksi kädenlämpimän vastaanoton saanut meemi alkoi saavuttaa hiljakseen suosiota, kunnes se teki siirtymän 4chanista uusnatsien ja muiden fasististen liikkeiden käyttämiin Telegram-kanaviin. Toukokuussa 2021 Asgard Brand-nimisen avoimen uusnatsistisen life style -brändin Telegram-käyttäjän toimesta julkaistiin kuva, johon oli sisällytetty ”white boy summer” -lause (Kuva 6). Hyvin pian Asgard Brand alkoi myymään verkkokaupassaan samaisella iskulauseella varustettua t-paitaa. Paidan painatuksessa teksti on yhdistetty valokuvaan, jossa rhodesialainen panssarivaunu ryhmittymä poseeraa vaununsa ympärillä. Rhodesia oli valkoisen vähemmistön hallitsema valtio nykyisen Zimbabwen alueella, joka oli olemassa vuodesta 1965 vuoteen 1979 ja lakkasi olemasta Zimbabwen itsenäisyys sodan tuloksena. Avoimen fasistiset liikehdinnät ovat omaksuneet White Boy Summer -iskulauseen

viestintäänsä ja toimintaansa, josta esimerkkinä toimii Suomessa jo useaan otteeseen järjestetty White Boy Summer Fest-nimeä kantava äärioikeistolainen kesätapahtuma (Colborne & Nieminen 2023).

3.2.2 The West Has Fallen, Billions Must Die & Chudjak

The West Has Fallen, Billions Must Die -meemi juontaa juurensa äärioikeistolaiseen ideologiaan ja ilmaisee globalisaation ja ylikansoituksen vastustamista. Sittemmin lause on yhdistetty *Chudjak*-nimellä tunnettuun meemiin - hahmoon, joka parodioi äärioikeistolaisia käyttäjiä 4chanin *Politically Incorrect*-keskustelupalstalla.

Chudjak on karkea *MS Paint* -ohjelmistolla tuotettu piirros vuonna 2019 tehdystä joukkosurmasta tuomitusta Patrick Crusiuksesta. Chudjak -hahmo on laajemmin luokiteltavissa niin sanottuun *Wojak* -meemien kategoriaan, jotka parodioivat syrjäytyneiksi koettuja tai halveksuttuja ihmisryhmiä. Chudjak useimmiten yhdistetään *incel-kulttuuriin* ja turhautuneisiin äärioikeistolaisiin 4chan-käyttäjiin.

Fraasilla “the west has fallen, billions must die” kuvaillaan alun perin äärioikeistolaisessa ideologiassa esiintyvää käsitystä lännen historiallisen loiston hiipumisesta ja yhteiskunnan rappeutumisesta. Vaikkakin meemin kontekstissa lausahdus saavutti suosion vuoden 2022 aikana, käsityksen jakavat useat eri ääriliikkeet. Suomalaisen poliittisen kentän oikeistossa muun muassa perussuomalaisten Jussi Halla-Aho tuli aikanaan tunnetuksi ja saavutti suosionsa blogisivustonsa *Scriptan* avulla. Scripta kantaa alaotsikkoa “kirjoituksia uppoavasta lännestä” ja blogin julkaisut ovat usein kritisoineet monikulttuurisuuden ilmiötä suomalaisessa yhteiskunnassa. Halla-ahon kirjoituksissa kuvataan esimerkiksi muslimiväestön integroitumista suomalaiseen yhteiskuntaan merkinä länsimaisen yhteiskunnan rappiosta kuten vuonna 2007 julkaistussa kirjoituksessa, joka löytyy yhä Scriptan arkistoista otsikolla *Allah rantautuu, Simon antautuu*.

Äärioikeistolaiselle ideologialle, etenkin niin sanotulle akkselerationismille, on hyvin keskeistä ajatus nykyisen yhteiskunnan peruuttamattomasta turmeluksesta. Väitetyn turmeluksen tähden on ryhdyttävä taisteluun, jossa miljardien täytyy kuolla asiain tilan korjaamiseksi.

Kuva 7: Itse koostettuna Billions Must Die-meemi, sen memeettiset esi-isät ja Chudjakin innoittaja (kahden ensimmäisen kuvan tekijä tuntematon, kolmas kuva Plano Senior High Schoolin vuosikirjasta).

4 Analyysi

Kappaleessa kolme olen luonnehtinut yleisesti niitä teoreettisia lähtökohtia, joille analyysini perustan. Tiivistettynä aloitan kunkin meemin kohdalla sisällönanalyysillä, käyttäen Eliisa Vainikan viisijakoista mallia (2016, 66). Jatkan paneutumalla meemin visuaaliseen ja tekstuaaliseen sisältöön soveltaen multimodaalista analyysiä, eritellen olennaiset semioottiset resurssit Machinin laatiman mallin mukaisesti (2020). Lopuksi pureudun meemin sisältämiin diskursseihin, niiden edustamiin sosiaalisiin käytäntöihin ja kuinka käytäntöjä, paikkoja, ihmisiä, tapahtumia, asioita on asetettu uuteen kontekstiin ideologisen työn suorittamiseksi (Ledin & Machin 2017). Olen taulukoinut alle kysymyksiä, joiden avulla voidaan kattavasti vastata alkuperäiseen tutkimuskysymykseen:

Miten nettimeemit käyttävät ironiaa suorittamaan ideologista työtä?

4.1 Analyysin rakenne tiivistettynä

4.1.1 Sisällön analyysi

Piirre	Selite
Konteksti	Missä asiayhteydessä meemi on syntynyt? Mitä meemillä kommentoidaan ja kelle?
Tunnerekisteri	Mitä tunnetilaa meemissä ilmaistaan? Mitä tunnetta kuvatut henkilöt ilmaisevat? Mitä katsojan oletetaan tai halutaan tuntevan?
Muoto	Mihin mediaan meemi kuuluu? Onko meemi kuva- vai tekstimuotoinen vai molempia? Mihin kategoriaan tai yleisesti tunnettuun formaattiin meemi kuuluu?
Tavoitteet	Onko meemillä jotain tavoitteita? Minkälaisia tavoitteet ovat? Esimerkiksi propaganda meemit pyrkivät antamaan eri ilmiöistä, ihmisistä tai ryhmistä tietynlaisen mielikuvan.
Rakennusaineet	Mitkä ovat meemin historialliset, intertekstuaaliset ja visuaaliset lähteet?

(Vainikka 2016, 66)

4.1.2 Multimodaalinen analyysi

Semioottinen resurssi	Selite
Kuva	Meemin visuaalisen kieliopin tarkastelu. Denotaatio eli mitä kuvassa näytetään? Konnotaatio eli mitä käytäntöjä kuvan esittämät asiat, esineet, henkilöt tai paikat ilmaisevat? Onko kyseessä vaatimus vai tarjous?
Modaalisuus	Millä tavoin ja mihin totuuteen meemi viittaa? Omin silmin nähty totuus? Aistien ja tunteiden totuus? Tiedon ja älyn totuus?
Väri	Käytettyjen värien puhtaus, vaihtelu, valoisuus, hehku, sävy, kirkkaus, erottuvuus ja kylläisyys.
Typografia	Miten meemin typografia välittää ajatuksia tai ideoita? Miten kirjainmuodoilla viestitään asenteista tai tunteista? Miten typografialla sidotaan kokonaisuus yhteen?
Tekstuurit ja materiaalit	Minkälaisia pintoja tai rakennusaineita meemeissä nähdään, ja minkälainen vaikutelma niillä pyritään antamaan? Kuvansuotimet ja eri tehosteet lasketaan tekstuureiksi tai materiaaleiksi.
Sommittelu ja taitto	Kuva-alan jakamisella voidaan vaikuttaa muu muassa elementtien salienssiin eli olennaisuuteen, kehystämään elementtejä joko yhtenäisiksi tai erillisiksi, ja asettaa kuvia hierarkiaan tai rinnastaa niitä.
Kaaviot ja vuokaaviot	Vuokaavioita tai kaavioita ei esiinny tämä tutkielman puitteissa, mutta esiintyvät meemeissä muuten säännöllisesti. Kaavioilla on mahdollista luokitella ja luoda syysseuraussuhteita eri elementtien välille.

(Machin 2020)

4.1.3 Multimodaalinen kriittinen diskurssianalyysi

Käsite	Selite
Ideologia	Minkälaisia tietyn ryhmän jakamia ajatuksia, ideoita tai maailmankuvaa meemi edustaa?
Diskurssi	Minkälaisia käsityksiä todellisuudesta meemeissä edustetaan tai kommentoidaan? Miten ja mitä diskursiivisia strategioita meemit hyödyntävät?
Uusi konteksti	Mitä sosiaalisia käytäntöjä on läsnä? Mitä on poistettu? Mitä on lisätty? Mitä on muutettu?

(Ledin & Machin 2017)

4.2 Aineiston analyysi

4.2.1 White Boy Summer

4.2.1.1 Sisällön analyysi: kuinka someilmiö kaapataan

Konteksti: viraalisloganista äärioikeiston koirapilliksi

White Boy Summer -meemi syntyi keväällä 2021, kun Chet Hanks, kuuluisan elokuvanäyttelijän Tom Hanksin poika, käytti iskulausetta “white boy summer” sosiaalisessa mediassa. Chet Hanks sanoo olleensa inspiroitunut Megan Thee Stallion -nimisen rap-artistin edellisessä vuonna julkaisemasta hittikappaleesta *Hot Girl Summer*. Iskulauseen levittyä viraalisesti sosiaalisessa mediassa Chet Hanks julkaisi saman vuoden toukokuussa rap-kappaleen nimellä *White Boy Summer*, yrittäen ratsastaa iskulauseen sosiaalisessa mediassa saavuttamalla huomiolla.

Vain alle vuotta aiemmin vuoden 2020 kesällä George Floydin murha poliisin kädestä oli lietsonut poliisiväkivaltaa ja afroamerikkalaisiin kohdistuvaa väkivaltaa vastustavia mielenosoituksia sekä mellakoita. *Black Lives Matter* -liikehdinnän myötä rodullistettu väkivalta ja rakenteellinen rasismi olivat tuolloin erityisen vahvasti pinnalla julkisessa keskustelussa, minkä takia sekä iskulause että kappale saivat ennen pitkää kritiikkiä rasistisina nähdystä konnotaatioista, joista Chet Hanks irtisanoutui. Samalla lausahdus “white boy summer” alkoi herättää keskustelua muun muassa 4chan-kuvalaudalla, ja ennen pitkää äärioikeistolaisissa viestintäkanavissa, etupäässä Telegramissa, josta mitä ilmeisimmin Asgard Brand-niminen uusnatsibrändi omaksui lausahduksen ja pian alkoi verkkokauppansa kautta myydä *White Boy Summer* -t-paitoja (Evans & Davis 2021). Analysoitu meemi (Kuva 6) on julkaistu Asgard Brandin Telegram-käyttäjän toimesta ja sen kehittymistä on seurannut tiiviisti tutkivaan journalismiin erikoistunut *Bellingcat*-verkkolehti.

Tunnerekisteri: nostalgia ja ironia

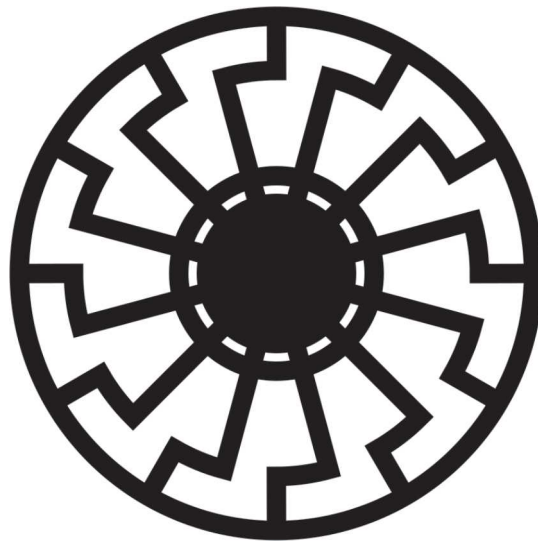
Kuvan tunnelma on sekä nostalginen että ironinen. Lämmin rantamaiseman kenties aamuaurinkoinen valo antaa toiveikkaan vaikutelman, mutta retrohenkinen kirjaintyyppi sekä erityisen ilmiselvä natsisymboliikkaan viittaava musta aurinko horisontissa antavat kuvan välittämälle viestille ironisen, irvailevan sävyn.

Muoto: kuvamakro

Kuvamakro eli kuvaa ja tekstiä yhdistelevä meemi. Käsite kuvamakro viittaa erityisesti *Something Awful* -sivustolla kehitettyihin meemigeneraattoreihin, joiden avulla käyttäjät pystyvät valitsemaan valmiista katalogista suosittuja kuvia, syöttämään valitsemansa tekstin valmiiksi määriteltyihin paikkoihin ja täten nopeasti tuottamaan omia versioitaan suosituista meemeistä.

Tavoitteet: provokaatio ja inspiraatio

Meemi pyrkii ottamaan osaa “White Boy Summer”-sloganin herättämään keskusteluun ja kritiikkiin, tietoisesti omimalla alkuperäistä sanomaa uuteen tarkoitukseen. Oli Chet Hanksin alkuperäisistä tavoitteista mitä mieltä tahansa, Asgard Brandin tavoite on sekä omia lause että ärsyttää Chet Hanksia kritisoineita tahoja, tässä tapauksessa vasemmistolaisia, progressiivisia ja muita rasismia vastustavia ryhmiä. Voidaan perustellusti väittää, että uusnatsit ovat erityisen valmiita omaksumaan iskulauseita, joissa valkoinen identiteetti korostuu. Avoimen rasisen brändin ja mielipidevaikuttajan omittua lauseen, on huomionarvoista, että lause on saanut vastakaikua epämiellyttäviltä tahoilta ja osaltaan kuuluu niiden piiriin. Tällöin sellaiset tahot, jotka näkevät lausahduksen niin sanottuna koirapillinä rasisteille, kritisoivat sekä lausahdusta että sen käyttäjää kiivaammin. Samalla myös sellaiset henkilöt, jotka eivät tunnusta samanlaista ideologiaa, tai ovat omaksuneet lievemmän muodon, joko etääntyvät lauseesta ja täten luovuttavat sen radikaalimpien ajattelijoiden hoteisiin, tai näiden maltillisempien katsojien aatemaailma radikalisoituu entisestään. Tällöin meemin tuottaja on saavuttanut kolmihaaraisen tavoitteensa: lauseen omiminen, maltillisten karkottaminen ja maltillisten radikalisoiminen.

Kuva 8: Neljä hakaristiä päällekkäin muodostavat Sonnenradin eli Mustan auringon. Symboli juontaa juurensa natsien okkultismiin (Blacksonne 2016).

Rakennusaineet: kuvapankki, vaporware ja natsisymboliikka

Meemissä yhdistyy sekä Natsi-Saksan symboliikka että niin sanottu *vaporware* -tyylisuuntaus. Musta aurinko on historiassa esiintynyt monien kulttuurien, kuten muinaisnorjalaisten, kelttien ja slaavilaisten kansanuskosten kuvastoissa. Yhdysvaltalainen viharyhmiä seuraava *Anti Defamation League* ylläpitää niin sanotuista vihasymboleista tietokantaa, jossa *Sonnenrad* (Kuva 8) yhdistetään erityisesti Natsi-Saksan ja myöhemmin uusnatsiliikkeiden ideologiseen symboliikkaan. Mustan auringon tai aurinkopyörän eri muodot eivät välttämättä liity uusnatsistiseen ideologiaan, mutta erityisesti meemissä nähty SS-joukkojen *Sig*-riimuista koostuva musta aurinko voidaan kytkeä äärioikeistolaiseen ideologiaan (*Anti Defamation League*, artikkelissa *Sonnenrad*).

Niin kutsuttu vaporware on 2010-luvulla syntynyt 80- ja 90-luvun mediasta innoituksensa saanut tyylisuuntaus, johon liittyy olennaisesti vanhaa videoteknologiaa jäljittelevä visuaalinen

tyyli (Gómez 2022). White Boy Summer -meemissä vaporware-tyyli näkyy ensisijaisesti kuvaputkinäyttöä jäljittelevässä kuvausotimessa sekä kirjaintyyppissä, joka jäljittelee vanhoilla VHS-kaseteilla nähtyjä tekstityksiä tai videokameroiden etsimien käyttöliittymissä käytettyjä kirjaintyyppejä. Lisäksi meemissä hyödynnetään lämpimässä ilmastossa kuvattua maisemaa, jonka nostalgista vaikutelmaa tehostaa kenties 1940- tai 50-luvulla valmistettu vanha auto. Kuva on lähes puolihuolimattomasti, luultavasti kuvapankista tai hakukoneen kuvahausta valikoitu.

4.2.1.2 Multimodaalinen analyysi: fasismia tropiikin lämmössä

Teksti: valkoisen pojan kesä

Valkoisuus on länsimaissa sekä hyvin kiistanalainen termi että eräänlainen perusoletus valkoisen kantaväestön näkökulmasta. Tarkoitan perusoletuksella valkoiseksi identifioituvan kokemusta maailmasta omasta näkökulmastaan. Valkoinen identiteetti tällaisena arkipäiväisenä kokemuksena ei ole itsessään ääneen lausuttu, vaan hiljaa oletettu. Se, että valkoisuus on lauseessa ilmaistu ääneen, pyrkii korostamaan valkoisuutta osana tuottajan sekä katsojan identiteettiä.

Poika-sana kohdentaa viestin koskemaan nimenomaisesti nuoria miehiä, tässä tapauksessa valkoisia nuoria miehiä. Poikamaisuus viittaa paitsi ikään myös nuorekkaaseen energiaan ja antaa lauseelle hyvin viriilin sävyn.

Kesä on elämän kukoistuksen aikaa, ei vain lupaus tulevasta kukoistuksesta. Kuvan kontekstissa kesä voi viitata yhtäaikaan sekä menneeseen, nykyisyyteen että tulevaan, joten 'kesällä' on runsaasti potentiaalia erilaisia tulkintoja ja laajempaa yleisöä varten, niin sanottuja tarjoumia. Horisontissa orastava fasistinen symboli huomioiden viesti voidaan tulkita kuitenkin visioksi tulevaisuudesta.

Kuva: samantekevä, mutta tarkoituksellinen

Meemi kuvaa auton kadun varrella, aurinkoisessa säässä. Auto on tyhjä, eikä kuvassa ole mainittavia ihmisiä. Palmupuista päätellen kuvauspaikka on jossain trooppisessa rantakaupungissa. Valaistus on joko aamulla tai illalla, tarkkaa aikaa on vaikea päätellä, mutta ottaen huomioon meemin kontekstin voidaan olettaa, että kyseessä on aamun sarastus. Auto on vanha, ehkä noin 40–60-luvulta, sinivihreä. Kuvan värit on raskaasti muokattu syaaninsävyisiksi. Kuvan pakopiste on oikeassa laidassa, horisontti auton yläpuolella.

Meemin keskeinen kuvateko on tarjous. Kuvassa ei ole yksittäistä henkilöä, joka loisi kontaktin katsojaan, mutta auton, horisontin ja horisontissa siintävän Sonnenrad-symbolin asettelu viittaa ilmaistuun tarjoukseen. Vanhat autot ovat usein pidettyjä niiden yksinkertaisuuden ja kauniin ulkomuotonsa tähden. Kenties meemin suunnittelija on halunnut rinnastaa ideologisen symboliikan ja "vanhat hyvät ajat." Horisonttiin sijoitettu musta aurinko on edessä, tien päässä.

Auto on sijoitettu lähelle katsojaa, katsojan tasalle. Auton suunta on eteenpäin, kohti nousevaa (mustaa) aurinkoa. Samalla kun auto on ikään kuin katsojalle tämän tasolla annettu, kuvan toinen keskeinen osa eli musta aurinko on sijoitettu horisonttiin valtavana taivaan-kappaleena, joka häämöttää nousevana ja muihin kuvan elementteihin verrattuna valtavana. Tämä luo vaikutelman merkin ja sen edustaman ideologian suuruudesta, ja pyrkii luomaan

sekä kutsuvan että alistavan tunnelman; merkin koolla ja sijainnilla pyritään projisoimaan voimaa.

Meemi on rajattu kokokuvaksi, auto ja maisema kokonaisuudessaan kuvattuna. Kuvaa on rajattu sen levityskanava silmällä pitäen; Telegram on suosittu pikaviestin, jota yleensä käytetään älypuhelimella. Vaikka auto on katsojan tasalla ja lähellä, vaikutelma on etäinen, aivoin kutsu. Meemeille tyypillisesti kuvan tarjous on jätetty monitulkintaiseksi.

Modaalisuus: tunteiden totuus

Kuvassa käytetyt tyylilliset ja tekniset keinot pyrkivät luomaan hyvin idealistisen todellisuuden, jossa lämmin kesäaurinko ja nostalginen syaani väri ovat hallitsevia piirteitä. Kuvaputkinäyttöä imitoiva kuvasuodin sekä tekstin väriääritymä viittaavat vanhaan, huonosti säilyneeseen teknologiaan ja luovat lähestyttävän sekä lämpimän vaikutelman. Kuva ei pyri olemaan totuudenmukainen vaan tarkoituksellisen vanhaa ihannoiva.

Värit: lämmin syaani

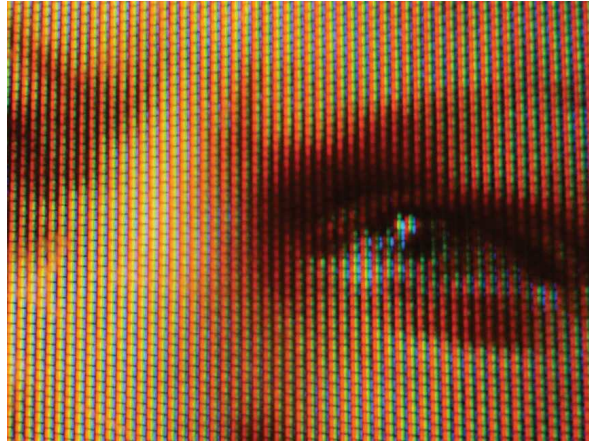
Kuvan dominoivat värit ovat oranssi ja syaani. Vanhat värivalokuvat ovat usein kellastuneita ja syaanilla on lukuisia eri historiallisia konnotaatioita aina antiikin Kreikan turkoosikivistä tai muinaisen kiinalaisen keisarivallan jadesta, modernimpiin keksintöihin kuten varhaisiin syanotypia-valokuviin tai vanhojen tietokonenäyttöjen syaaneihin käyttöliittymiin. Värien kylläisyys, kirkkaus ja lämpö yhdessä maiseman rakentavat myönteistä sekä idyllistä tunnelmaa, vastoin taustalla esiintyvää voimaa ja pelotetta edustavaa symboliikkaa. Yleisen tunnelman ja symboliikan merkitykset ovat niin sanotun kohteliaan yhteiskunnan silmissä ristiriidassa, minkä voidaan nähdä olleen tekijän keskeisenä tavoitteena.

Typografia: VHS

Meemin tekstiin on käytetty retrohenkistä kirjaintyyppiä, jota on totuttu näkemään vanhojen televisioiden ruudulla, videonauhoilla tai vanhojen videokameroiden etsimissä. Typografinen valinta tukee kuvasuodinta (ks. tekstuurit ja materiaalit alla), ja kirjaimiin on lisätty niin sanottu kromaattinen vääristymä (eng. *chromatic aberration*) eli tehoste, joka imitoi vanhoissa televisiolähetyksissä tai videonauhoissa esiintyvää esineiden tai ihmisten ääriviivojen värivirhettä. Typografisella valinnalla on pyritty vahvistamaan retrohenkistä nostalgiaa ja nojaamaan vapoware-tyylin suomiin tarjoumiin.

Tekstuuri ja materiaalit: kuvaputkinäyttö

Kuvan ja tekstin päällä käytetty suodin edustaa niin sanottua vaporware-estetiikkaa. Vaporware on 2010-luvulla suosiossa ollut trendi, tyyliisuuntaus ja meemi, joka ihanoi vanhaa 70-, 80- ja 90-lukujen visuaalista sekä äänellistä tyyliä. Vaporware-tyyliin kuuluu myös eräänlainen yhtiökulttuurin ja -kuvasto. Vaporware-genreen lukeutuvassa musiikissa korostuvat niin sanottu *low fidelity*-tekniikka eli äänien tarkoituksellisen alhainen laatu, jolla pyritään imitoimaan vanhan teknologian tuomaa rapistuneisuutta. *Lo fi*- ja vaporware-genreihin liittyy analogisen tai vanhan digitaalisen teknologian ”lämmin” vaikutelma. Vaporwarea on kuvailtu sekä kapitalismia vastustavana että kaupallista kulttuuria takaisin omivana vastakulttuurina (Gómez 2022; Glitsos 2017).

Kuva 9: Kuvaputkinäyttö läheltä tarkasteltuna.

Sommittelu ja taitto: aate kaiken yllä

Kuvassa auto ja teksti ovat aseteltuina lähimmäs katsojaa, mutta isoimman osan kuva-alasta vie horisontista pilkistävä, lähes koko taivaan vievä musta aurinko. Horisontti on kuvassa eräänlainen kehys tai rajaviiva, jolla natsisymboli on pyritty taka-aloittamaan eräänlaiseksi kaiken ylittäväksi aatteeksi. Horisontin taakse sijoittamisella on pyritty luomaan vaikutelma skaalasta, jolloin etualalla näkyvä auto ja teksti tuntuvat symboliin verrattuna vähäpätöisiltä tai kevytmielisiltä. Kuva-alan jaolla tavoitellaan useaa rinnakkaista merkitystä: nostalginen sekä myönteinen viesti tavalliselle katsojalle, ideologisten vastustajien provokaatio vihatulla lauseella leikittelyllä sekä sen yhdistämisellä avoimen fasistiseen symboliikkaan ja ideologisen ylemmyyden osoittaminen tekemällä natsisymbolista suurin elementti kuvassa sekä suhteellisesti että kuva-alallisesti.

4.2.1.3 MCDA: nostalgian ja vihan rajojen hämärtyminen

Ideologia: nostalgia ja fasismi

White Boy Summer -meemi kuvastaa toisaalta ironista sekä karnevalistista suhtautumista hyvin laajalle yleisölle suunnattuun idealistiseen kuvaan perinteisistä arvoista, joita auto edustaa, matkaamassa eteenpäin kohti kukoistusta. Nostalgian merkitys on fasistisille liikkeille suuri, ja siihen vetoaminen hyödyllinen työkalu kannattajien saamiseksi.

Meemin todellinen ideologia on tarkoituksellisesti sijoitettu näkyvälle paikalle, häämöttämään horisonttiin: uusnatsismin lupaus ja uhka paistaa kuin aurinko kuvan maiseman yllä. Musta aurinko on sijoitettu keskiöön, kaiken yli katsovaksi entiteetiksi. Siinä, missä meemin visuaalinen viesti yleisesti on puettu ironiaan ja luo laveita mielikuvia, joita se epäsuorasti kritisoi, musta aurinko on kaiken ylittävä ja suorasti ilmaistu ideologinen viesti. Meemin tuottaja on halunnut kursailematta näyttää, mitä ajatusmaailmaa edustaa ja yhdistää sen alkuperäisessä lausahduksessa hyvin kevytkenkäisesti ilmaistuun valkoiseen identiteettiin. Valkoisuus meemin tuottajalle on hyve itsensä, missä Chet Hanksille White Boy Summer on edustanut vain laajasti omaa viiteryhmää.

Diskurssi: valkoinen identiteetti

White Boy Summer -meemi keskeinen diskurssi, jota meemi sekä edustaa että kommentoi, on valkoinen identiteetti. Vaikkakin Chet Hanks itse vastustaa niin sanotun identiteettipolitiikan osallisuutta viestissään, meemin tuottaja Asgard Brand on avoimen identitaarinen toimija ja pyrkii korostamaan valkoista ylivaltaa. Asgard Brand pyrkii nostalgisella vaporware tyyllillä herättämään sekä kaihoisan lämpimiä ajatuksia valkoisten ihmisten menneestä loistosta että tarjoamaan lupauksen paremmasta huomisesta ja entisen loiston paluusta.

Fasistisille ja identitaarisille liikkeille tai toimijoille, kuten Asgard Brand, on tärkeää toisintaa niin sanottua palingeneettistä myyttiä eli kansallista uudelleensyntymistä (Griffin 1993). Tätä kansallista uudelleensyntymistä pidetään ainoana keinona länsimaita uhkaavan rappion torjumiseksi. Osoituksena lupauksesta on, että lämpimän kesäisen kuvan taustalle, horisonttiin on sijoitettu uusnatsistiseen symboliikkaan kuuluva musta aurinko.

Meemi pyrkii ottamaan kantaa *white boy summer* -iskulauseen taustallanousseeseen kohuun. *Asgard Brand* on avoimen fasistinen poliittinen liike ja verkkokauppa, jonka ajamiin tavoitteisiin liittyy vahvasti niin sanotun rotutietouden (eng. *racial consciousness*) lisääminen julkisessa keskustelussa. Meemillä on pyritty korostamaan iskulauseen rodullisia piirteitä ja siirtää diskurssia meemin alkuperäisestä kontekstista. *Ironia, parodia ja nostalgia* ovat keskeisiä diskursiivisia strategioita, joilla meemin tekijä on halunnut ottaa osaa keskusteluun.

Ironia on aggressiivinen diskursiivinen strategia, jolla voidaan yhtäaikaa viestiä sisäryhmälle ja asettaa vastapuoli naurunalaiseksi. Ironialla on radikaalien ideologioiden viestinnässä korostunut rooli. Ironia mahdollistaa yhteiskunnallisista tabuista puhumisen ilmapiirissä, jossa niin sanottu Overtonin ikkuna on keskimäärin poliittisen kompassin vasemmalla puolen. Parodialla on kyky yhdistää yksilön ja kollektiivin kulttuurilliset kokemukset, ja tavoittaa yleisö osallistavalla tavalla, joka ”ylittää” tavallisen informaation (Silvestri 2018, 6).

Parodian tavoin nostalgia on tehokas diskursiivinen strategia viestijän ja vastaanottajan yhteyden muodostamiseksi ja suostuttelevan keskustelun aloittamiseksi. Nostalgian voi nähdä eräänlaisena myytin ilmentymänä, historian kyllästäjänä merkinä, jolla voidaan herättää vahvoja tunteita. Barthes kuvailee myyttejä prosessiksi, jossa historialliset näkökulmat naturalisoidaan (1957; 2006). Historiallinen teksti on jonkin tahon tulkinta tapahtuneesta, mutta nostalgia värittää historian yksilölle mieluisalla tavalla ja myytin tavoin lataa historialliseen tapahtumaan valtavasti merkityksiä. Nuo merkitykset valitettavan usein perustuvat olettamuksiin ja tarkoituksellisiin muunnelmiin.

Uusi konteksti: menneet hyvät ajat yhdistettynä väkivaltaiseen ideologiaan

Kuva on valittu tekstin tueksi kuvaamaan fyysistä ja henkistä kesää; lämmin trooppinen maisema palmupuineen ja jono linja-autoja viittaavat jonkinlaiseen turistikohteeseen ja värimaailmalla on retrohenkinen nostalginen sävy. Automatalla voidaan viitata tulevaan, ja autotien suunta vasemmalta oikealle viittaisi etenemiseen, eli meemin tekstiin on haluttu yhdistää toiveikas sävy ensikäden kokemuksena.

Vaporware -estetiikka edustaa pinnallista vanhojen hyvien aikojen ihannoitua ja niiden rapistumista ja samalla se on myös kuvitelma aikakaudesta, jota meemin tuottaja ei luultavasti ole elänyt. Äärioikeistolaisiin ideologioihin kuuluu vahvasti perinteiden kunnioittaminen, mikä on ristiriidassa nopeaa kehitystä ajavan neoliberaalin markkinatalouden arvojen kanssa. Äärioikeistolaisen ideologian näkökulmasta neoliberaali yhteiskunnan tuotteistuminen edustaa eräänlaista arvottomuutta, minkä tähden kaupallisuutta osittain ihannoivan vaporware-tyylin käyttö on mahdollisesti erittäin harkittu ironistin ilmaisu (Hutcheon 1994). Vanha

auto kuvastaa perinnettä, turhista ominaisuuksista riisuttua, toimivaa teknologiaa. Matkaesitteeseen kelpaava asetelma lämpimien värisävyineen on tuotu kaupallisesta ympäristöstään lähes väkipakolla poliittiseen kontekstiin horisontissa siintävän symbolin avulla.

White Boy Summer -meemi asettaa uuteen asiayhteyteen kevytkenkäisen ja erityisesti yhdysvaltalaisen mustien rap-kulttuurista innoituksensa saaneen iskulauseen. Meemi jäljittelee tyyllisesti aikansa henkeä, juuretonta nostalgiaa ja ironian avulla pyrkii esittämään ristiriidan hyväksytyin ja halutun välillä. Natsisymboliikka on pyritty tuomaan sen valtaa projisoivasta asiayhteydestä pehmeiden arvojen rinnalle.

4.2.2 The West Has Fallen, Billions Must Die

4.2.2.1 Sisällön analyysi: äärioikeistolaisen anatomia

Konteksti: äärioikeistolaiset raasut

Uppoava länsi on oikeistolaiseen laitaan kallellaan olevalla *4chan.org* -sivustolla yleinen teema. Uppoava länsi liittyy läheisesti laajalle levinneeseen *väestönvaihto*-salaliittoteoriaan, jonka mukaan epämääräinen globaali eliitti pyrkii korvaamaan länsimaiden eurooppalais-taustaisen kantaväestön ei-eurooppalaisilla maahanmuuttajilla. Uppoavan lännen teema läpi leikkaa suurelta osin myös niin sanottua *incel*-kulttuuria eli tahtomattaan selibaatissa elävien (eng. *involuntary celibacy*) nuorten miesten yhteisöjä. *Incelit* näkevät itsensä häviäjinä nykypäivän yhteiskunnassa, erityisesti seurustelukulttuurissa ja kyvyttömyys pariutumiseen nähdään kokonaisvaltaisena epäonnistumisena elämässä (Van Brunt & Taylor 2021).

Viimeisen kahden vuosikymmenen aikana joukkoampumiset ovat muodostuneet valitettavan yleisiksi. Nuoret syrjäytyneet miehet ovat viiteryhmänä kasvaneet erityisesti Yhdysvalloissa, joissa samalla aseiden omistus on yleistä. *Inceleiksi* identifioituvat nuoret miehet kerääntyvät internetin eri keskustelupalstoille, muun muassa Redditin *r/incel*-sivulle tai 4chaniin. Eritoten jälkimmäistä ja vastaavia kuvalautoja, kuten suomalaista Ylilautaa, käyttävät myös äärioikeistolaiset liikkeet (Nyymi 2020). Syrjäytyneet nuoret ovat helppoja kohteita radikaaleille toimijoille, jotka tarjoavat helppoja vastauksia vaikeisiin kysymyksiin.

Äärioikeistolaiseen ideologiaan yhdistettävät puheenaiheet ja keskustelun tavat ovat yleisiä kuvalautoilla, samoin avoimen naisvihamielinen keskustelu. Kourallinen käyttäjiä on myös siirtynyt sanoista tekoihin, ja näistä muutamia on suoraan yhdistetty muun muassa 4chanin alla toimivan *Politically Incorrect* -laudan käyttäjiksi, kuten vuoden 2019 Christ Churchin ja El Pason joukkoampumiset ovat osoittaneet. Christ Churchissa, Uudessa-Seelannissa vuonna 2019 terroristisesta joukkoampumisesta tuomittu Brenton Tarrant myönsi kuulusteluissa käyttäneensä aktiivisesti muun muassa 4chan- ja 8chan-sivustoja 14-vuotiaasta saakka, vaikkakin listasi YouTuben lähemmäksi inspiraation lähteeksi teoilleen (Perry 2020). Samana vuonna Texasin El Pasossa päivittäistavarakaupassa Patrick Crusius ampui kuoliaaksi 20 ihmistä ja haavoitti 26 ihmistä. Crusius julkaisi alle puoli tuntia ennen iskuaan manifestinsa verkossa. Crusius mainitsee manifestissaan Christ Churchin iskun innoittajakseen. Innoittajansa tavoin Crusius listasi iskujensa motivaattoreiksi myös taistelun "väestönvaihtoa" ja "valkoisten kansanmurhaa" vastaan (Yhdysvaltain oikeusministeriö 2023).

Klaus Schwab on Maailman talousfoorumin (*World Economic Forum, WEF*) perustanut koneinsinööri ja taloustieteilijä. Korona-pandemian aikaan vuonna 2020 talousfoorumi

julkaisi talouden elvytys- ja uudistamisohjelman englanniksi nimellä *the Great Reset*. Ohjelmassa ehdotetaan globaalin kapitalismin suurta nollausta ja siirtymistä niin sanottuun sidosryhmäkapitalismiin, jossa yritykset asettaisivat etusijalle työntekijöiden, kansalaisten ja muiden ryhmien edut, osakkeenomistajien edelle. Schwab pelkäsi maailman ajautuvan pandemian seurauksena syvempään lamaan kuin 1930-luvulla ja ehdotti maailmanlaajuisia kapitalismin suurta nollausta.

Ylevistä tavoitteistaan huolimatta, tai osaksi jopa laajojen globaalien tavoitteiden tähden, talousfoorumien ehdottamat muutokset ovat sekä saaneet oikeutettua kritiikkiä (Leppänen M. 2021) että synnyttäneet äärioikeistolaisia salaliittoteorioita väestönvaihdoksesta ja globaalin sosialistisen eliitin kaavailemasta maailmanhallinnosta. Muun muassa näihin salaliittoteorioihin yllä mainitut joukkomurhaajat ovat viitannet. Vuonna 2022 lause “billions must die” alkoi levitä äärioikeistolaisten käyttäjien keskuudessa *Twitter*-alustalla (Know Your Meme, 2022). Oikeistolaisia ja äärioikeistolaisia keskustelupalstoja sekä sosiaalisen median käyttäjiä tai vaikuttajia seuraava *r/TheRightCantMeme*-yhteisö *Reddit*-sivustolla seurasi “billions must die” -fraasin kehitystä ja samalla eri verkkoalustojen käyttäjät alkoivat parodioida lausetta.

Tunnerekisteri: pateettinen surkimus

Meemistä välittyvä pääasiallinen tunne on narkästys. Hahmon kasvot ovat näennäisen ilmeettömät, aivan kuin tämä haluaisi ilmaista tyyneyttä. Kuitenkin kasvoille on piirretty rypyjä, aivan kuin hahmo tahtomattaan kurtistaisi kulmiaan ja nyrpistäisi nenäänsä. Karrikoidut ja liioitellut piirteet, pienet kädet verrattuna jättimäiseen päähän antavat surkuhupaisan yleisvaikutelman hahmosta. Punaista nappia joko painetaan tai voisi tulkita hahmon jopa uhkailevan napin painamisella.

Muoto: internetin ruma karikatyyri, ilmaisullinen meemi

Kuva on tuntemattoman käyttäjän tekemä tietokonepiirros. Kasvot ovat karkeasti mallista piirretty. Terävälaitaiset viivat viittaavat alkeellisen ohjelmiston, kuten MS Paintin käyttöön, mikä onkin hyvin suosittu työkalu meemien luomiseen. Esteettisesti meemin muoto edustaa “internetin rumaa” eli tarkoituksellisen karkeaa jälkeä, jolla yleensä pyritään asettumaan muiden käyttäjien tasolle. Muodoltaan meemin voisi luokitella tunteisiin viittaavaksi “ilmaisulliseksi meemiksi.” Nick Douglas (2014) näkee internetin ruman estetiikan sekä tahattomana että tarkoituksellisenä “puhetapana”, joka on muodostunut internetin suosituissa meemihautomioissa, kuten *4chan*, *Reddit* ja *Tumblr*. Sisällön salamannopea vaihtuvuus on kannustanut käyttäjiä luomaan kuvia nopeasti, ikään kuin pallotellen ajatuksiaan toisilleen hätäisesti piirrettyjen tai muokattujen kuvien avulla (Douglas 2014, 315). Tässä nopeasti muuttuvassa ympäristössä “ilmaisulliset meemit” ovat oma alalajinsa, jolla käyttäjät ilmaisevat omia henkilökohtaisia tai kuvitellun vastapuolen tuntemuksia.

Tavoitteet: naurunalaiseksi asettaminen

Billions Must Die -meemin ensisijainen tarkoitus on asettaa äärioikeistolaiset sekä heidän kokoontumispaikkansa internetissä naurunalaiseksi. Meemin muunnokset esiintyvät vasemmistolaisissa yhteisöissä ja pyrkii yhdistämään suurelliset lausahdukset, joita äärioikeistolaiset käyttäjät ovat julkaisseet eri alustoilla, säälittävään sekä vihaansa töin

tuskin sisällä pitelevään hahmoon. Tällöin lause menettää alkuperäisen iskunsa ja näyttäytyy lapsellisena uhona.

Rakennusaineet: Wojak & Chudjak

Billions Must Die -meemin hahmo on monien muiden meemien tavoin useamman eri remiksauksen tulos. Internetmeemeille tyypillistä on olemassa olevien meemien kierrättäminen ja muokkaaminen omiin tarkoituksiin tai paikallisesti ymmärrettävään muotoon. Muokkaamisen tarkoitus on yleensä parodioida tiettyä ryhmää, tai edustaa jollain tapaa omaa viiteryhmiä. Lyhyesti *Billions Must Die* -meemin hahmo tunnetaan nimellä “Chudjak” tai “le /pol/ face”. Chudjakin ulkonäkö on karikatyyri yllä mainituista El Pason joukkosurmaajasta Patrick Crusiuksesta (Kuva 7). Mustavalkoinen ja piirrosmainen ulkomuoto on peruja *Wojak*- tai *Feels Guy* -nimellä tunnetusta meemistä, joka on näinä päivinä kenties yksi käytetyimmistä meemeistä *Achanissa* ja siihen rinnastettavilla kuvalaudoilla. *Wojak*-meemi on poikunut lukuisia alalajeja ja muunnelmia, ollen tällä hetkellä yksi käytetyimpiä meemejä tai meemipohjia etenkin *Achanin* käyttäjäkunnan keskuudessa.

4.2.2.2 Multimodaalinen analyysi: kotikutoinen ja jaettava

Teksti: määrätietoisena ja voimakkaana kuuloinen lause naurunalaisena

Hahmon paidalla on luettavissa käsin kirjailtu lause “Billions Must DIE.” Koko lausahduksen ensimmäinen osa on jätetty pois, mahdollisesti koska teksti ei tällöin mahtuisi yhtä pieneen tilaan. Se, että teksti on ylipäänsä hahmon paidalla, on tavallaan halventavaa ja vähentää lauseen painoarvoa. Viimeisen sanan kirjoittaminen isoilla kirjaimilla on tavanomainen tekstuaalinen korostuskeino, minkä voi kuitenkin nähdä mauttomana tapana nostaa “vaikea ratkaisu” framille. Esimerkiksi Yhdysvaltain presidentti Donald Trump tunnetusti käyttäi isoja kirjaimia viestiessään sosiaalisessa mediassa vahvistaakseen sanomaansa, mutta kirjoitustapaa on alettu sittemmin parodioimaan. “DIE”-sana isoilla kirjaimilla on hahmolle keskeinen ja ylevien sanojen katsotaan olevan vain tekosyy karmeiden tekojen suorittamiselle.

Kuva: avoin tulkinnalle ja kierrättämiselle

Silmälasipäinen nuorehko mies on kuvattu suoraan edestä. Kuvassa ei ole juuri syvyysvaihkelmaa, päinvastoin perspektiivi on lähes kubistinen: nappi, jota hahmo painaa on pöydällä vyötärön korkeudella; pöytätaaso on hieman vino viiva, joka peittää hahmon jalat. Hahmon ilme on penseä, mutta rypyt poskilla ja otsassa viittaavat vahvempiin tunteisiin. Pää on epäsuhtaisen suuri verrattuna muuhun kehoon ja käsiin sekä sen piirteet, kuten huulet erittäin liioitellut, mikä on karikatyyrille tyypillistä. Asento on päättäväinen, toinen käsi juuri painamassa punaista nappia, toisen kämmenen asento hiukan epäselvä. Ilmeestä ja asennosta yleisesti päätellen toisen käden voisi tulkita olevan nyrkkiin puristuneena. Hahmon paidalle on kirjattu teksti “Billions must DIE.”

Punainen nappi usein symboloi laukaisunappia, joko sitten räjähteiden, ohjusten, ansojen, ovien hätäsulun tai muun mekanismin laukaisemiseen. Punainen nappi on lisäksi ainoa osa kuvasta, joka ei ole mustavalkoinen eli tekijä on halunnut kiinnittää siihen huomiota olennaisena tekijän toiminnalle. Paidan tekstin kontekstissa napin voidaan olettaa olevan

jonkinlaisen joukkotuhoaseen laukaisin. Hahmo ei ole surullinen miljardien kuolemasta, päinvastoin vaikuttaisi painavan nappia vihoissaan.

Kuvatekona voidaan pitää vaatimusta, mutta on syytä ottaa huomioon, että meemi on parodia äärioikeistolaisesta väkivallasta eli meemillä ei todellisuudessa vaadita toimintaan. Sen sijaan, meemi parodioi äärioikeistolaisia internetin käyttäjiä, jotka yllyttävät väkivaltaan, koska kokevat tullessa jollain tavoin nöyryytyksi tai kokevat valkoisen identiteettinsä olevan uhattuna.

Modaalisuus: tunteiden ja tiedon irvikuva

Meemi pyrkii kuvaamaan tyypillistä äärioikeistolaista internetin käyttäjää: nuori valkoinen sekä turhautunut mies. Miehellä on silmälasit ja kasvopiirteet ovat liioitellun epämiellyttävät. Pää on liian suuri keholle. Silmälasit eivät sinällään ole tietoisesti lisätty osa kuvaan, mutta voivat olla osasy sille, miksi hahmon esikuvana toiminut joukkoampuja valikoitui äärioikeistolaisen terroristisen väkivallan “kansikuvapojaksi.” Hahmo on esitetty suoraan edestä eikä kuvaan ole lisätty juuri minkäänlaista syvyyttä, mikä antaa kokonaisuudelle ensyklopedisen, abstrahoidun vaikutelman: Chudjak on esitetty kuvassa tärkeimmät ominaisuudet ilmaistuna, vailla varjostusta, värejä tai muita koristeluja.

Toimivan parodian tai ironian on ilmaistava jonkinlaista totuus, jonka katsoja voi hyväksyä. Billions Must Die -meemin Chudjak-hahmo muistuttaa ulkonäöltään “tyypillistä äärioikeistolaista” ja tunteiltaan tyypillisen äärioikeistolaisen kolhittua egoa.

Väri: lähes monokromaattinen

Meemin monokromaattisuus liittyy luultavimmin sen tekotapaan ja käyttöympäristöön (Douglas 2014). Meemin tekijä on halunnut luoda ja jakaa teoksensa mahdollisimman nopeasti, joten hahmon yleinen ulkomuoto on ollut etusijalla. Toisaalta punainen nappi on ollut sellainen osa kuvaa, johon tekijä on halunnut kiinnittää huomiota; punainen nappi erottuu mustavalkoisesta kuvasta selkeästi.

Typografia: käsin kirjoitettu

Meemin teksti ja keskeinen “viesti”, on käsin kirjoitettu lause “Billions must DIE” hahmon paidassa. Käsin kirjoitettu teksti voi viitata henkilökohtaisuuteen tai orgaanisuuteen (Ledin & Machin 2020) sekä meemin kontekstissa sen voi nähdä edustavan viimeistelemätöntä ajatusta miljardien tuhoamisesta väkivaltaisen aatteen vuoksi. Tekijä on halunnut asettaa naurunalaiseksi ajatuksen ja ideologian, joka ajaa hahmon karmean tekoon.

Tekstuurit ja materiaalit: rouhean ruma & rosoinen

Meemin mainittava tekstuuri löytyy hahmon ääri viivoista. Hahmon kasvot ja keho ovat kaksi eri kuvaa, ja muuten olisi vaikeaa päätellä, kumpi on tehty ensin, mutta viivoja tarkastelemalla voidaan päätellä, että kasvot ovat varhaisempi tuotos. Kasvojen viivat ovat pehmeämmät, hätäisesti jollain piirto-ohjelmistolla mallista piirretyt. Viivojen reunat on pehmennetty, mikä viittaisi toiseen ohjelmistoon, kuten Photoshop tai GIMP, joissa sivellintyökaluissa on oletuksena reunanpehmenys. Sen sijaan kehon ääri viivat ovat karkeita sekä sahalaitaisia, muistuttaen Microsoft Paint -sovelluksen oletuksena päällä olevaa neliönmuotoista sivellintä. Myös paidan

teksti, pöytää esittävä vaakaviiva ja nappi ovat osa jälkimmäistä teosta. Oletustyökalujen käyttö viittaisi nopeaan työskentelyyn, jossa käyttäjä ei ole pysähtynyt miettimään tarkemmin minkälaisia viivanmuotoja haluaa meemissä käyttää. Huolimaton ulkoasu voi lisäksi olla tietoinen valinta, koska rumat, viimeistelemättömät viivat kuuluvat internetin ruman estetiikan “puhetapaan” (Douglas 2014).

Sommittelu ja taitto: tunne, aate, teko

Hahmon kasvot, paidan teksti ja nappi ovat aseteltu luettavaksi ylhäältä alas. Ylen suuri pää on sekä parodiaa tukeva tehokeino että tapa kiinnittää ensimmäisenä huomio ilmaistuun tunteeseen. Seuraava tärkeä kytkös on yhdistää nöyryytetyn nuoren miehen viha väkivaltaiseen aatteeseen, paitaan kirjattuun tekstiin. Lopuksi mustavalkoisesta kuvasta erottuva punainen nappi ja siihen painautuva sormi viimeistelee kolminaisuuden: runnotun itsetunnon synnyttämä viha, joka saa hyväksyntää väkivaltaiselta aatteelta ja pakottaa nuoren miehen karmaan, tarpeettomaan tekoon.

4.2.2.3 MCDA: väkivaltaisen ideologian aseistariisunta

Billions Must Die -meemi kuvaa äärioikeistolaista aatetta, kannattajaa ja salaliittoteorioita ideologian takana. Meemi parodioi äärioikeistolaisten keskuudessa vellonutta uppoavan lännen ja väkivallan diskurssia. Äärioikeistolainen joukkoampuja on irrotettu alkuperäisestä henkilöllisyydestään ja piirretty uudelleen äärioikeistolaisen raasun symboliksi. Crusiuksen kamala teko ja aatteen voima on pyritty häivyttämään, ja Chudjak-hahmo painamassa punaista nappia on kiteytys syrjäytyneen nuoren valkoisen miehen vihasta etsimässä poistoventtiiliä.

Ideologia: irvikuva äärioikeiston rivisotilaasta

Chudjak on pilakuva äärioikeistolaisesta *4chan*-käyttäjistä, tarkemmin niin sanotun *Politically Incorrect* -keskustelupalstan “tyypillisestä” aktiivista, ja tunnetaan vaihtoehtoisesti nimillä *le/pol/face*, *Poljak* tai *Pollack* (*Know Your Meme*, 2020). Esitetty hahmo on salaliittoteorioiden katkeroittama, aatteeltaan äärioikeistolainen ja seksuaalisesti kokematon nuori valkoinen mies. Chudjakissa henkilöityy eräänlainen internetiin jumiutuneiden nuorten miesten käyttäjäkunta, joka on tunnistettu sekä äärioikeistolaisten että heitä vastustavien toimijoiden toimesta hedelmälliseksi kohteeksi väkivaltaisten ideologioiden värväykselle. Alun perin “/pol/-naama” on väitetysti julkaistu *4chan*-kuvalaudalla, mutta on sittemmin omittu muun muassa vasemmistolaisen *Bunkerchan*-sivuston kuvastoon. Vaikka alkuperäisen julkaisijan aatteellista taustaa on mahdotonta vahvistaa, meemin suosio *r/TheRightCantMeme*-yhteisössä on antanut sille hyvin vasemmistolaisen kaiun.

Diskurssi: uppoavan lännen vigilantisti

Billions Must Die -muunnos Chudjakista viittaa sosiaalisessa mediassa käytyyn keskusteluun, jossa väestönvaihdoksen sekä muiden salaliittoteorioiden seurauksena diskurssi on siirtynyt “ongelman” tunnistamisesta kohti ratkaisun etsimistä. Meemi kommentoi väestönvaihdosteorioiden synnyttämiä väkivaltaista diskurssia, karrikoiden äärioikeistolaisen halukkuutta

toimia kuviteltuja uhkia vastaan (Feola 2024, 137-8). Meemi toisaalta edustaa diskurssia, jossa Chudjak-hahmon ilmaisemat uhat länsimaiselle yhteiskunnalle asetetaan epäilyksen alaiseksi. Ironisella viestillä nyökkäillään kohti salaliittoteorioiden tyypillistä tapaa tarjota helppoja vastauksia vaikeisiin kysymyksiin; Chudjak-hahmon ongelmien lähteeksi tarjotaan laajempia yhteiskunnallisia liikehdintöjä, pilleriä, jonka syrjäytyneet miehet ovat enemmän kuin valmiita nielemään. Kun ongelmaksi on tunnistettu rapistuva länsimainen yhteiskunta ja rappion syyksi maahanmuuttajat tai juutalaiset, on suuntansa ja paikkansa menettäneellä henkilöllä yhtäkkiä selkeä tarkoitus ja tehtävä.

Vaikkakin päällepäin näyttäisi, että hahmon tehtävä on selkeä ja hän on valmis ratkaisuun, meemin ironinen terä piilee sen vähättelevässä visuaalisessa ilmaisussa. Karikatyyrisen isopäisen hahmon otsa melkein sykkii pateettista vihaa, mutta hänen toimensa on esitetty koomisesti kuin nappia painamalla hän voisi pelastaa “uppoavan lännen.”

Uusi konteksti: väkivallan taakse piiloutunut raukka

Chudjak on valmis painamaan punaista nappia ylevöittääkseen omaa surkeaa asemaansa yhteiskunnassa, joskin itse väkivallan teot, joita ratkaisu vaatisi, eivät ole meemissä esitettynä. Vaikkakin Patrick Crusius oli valmis raakoihin tekoihin, meemissä tämän näköisyys on irrotettu väkivaltaisesta kontekstistaan ja asetettu naurun alaiseksi. Meemiä levittävät ja muuntavat haluavat riisua väkivaltaisen aatteen uhmakkaan ulkokuvan ja antaa ideologiasta raukkamaisen sekä impotentin kuvan, käyttämällä internetin rumaa estetiikkaa (Douglas 2014). Hätäisesti tehty karkea pilapiirros typistää taustalla kiemurtelevat eri ideologisten lähteiden lonkerot syrjäytyneen yksilön turhautuneisuuteen.

Globaalin oikeistopopulistinen liikehdintä näkee akatemian ja yhteiskunnan eliitin poliittisilta taipumuksiltaan liberaaleina ja ristiriitaisesti myös vasemmistolaisina. Etenkin Yhdysvalloissa vasemmistolainen eliitti nähdään irtaantuneen todellisuudesta ja ylenkatsovan tavallisia kansalaisia. Memeettiselle viestinnälle tyypillistä on vastapuolen esittäminen “olennaisessa muodossaan”, pelkistäen esitettyjen hahmojen ajatusmaailmat. Tässä tapauksessa vasemmistolaiset verkkoyhteisöt, joissa *Billions Must Die*-meemi on tuotettu, eivät ole poikkeuksellisia, mutta *Chudjak*-hahmon, ääriajattelun ja seksuaalisen kokemattomuuden yhdistäminen ovat keino välttää puhumasta ongelmista, jotka vaivaavat kasvavaa osaa väestöstä, olivat huolet sitten todellisia tai eivät.

5 Analyysin pohdintaa

Kolmiportainen menetelmäni on pyrkinyt auttamaan tutkimuskysymykseeni vastaamista jakamalla meemien ideologisen työn ja ironian suhteen tutkimisen yhä kolmeen alakysymykseen. Meemejä on hyödyllistä tarkastella johonkin kategoriaan kuuluvina. Meemien monilukuinen viestintä kertoo paljon teksteihin, kuviin sekä muihin moodeihin sisäänkirjoitetuista ajatuksista. Lopuksi meemien tuottajien, katsojien ja levittäjien ajatuksia on syytä tarkastella kriittisesti diskurssin käsitteen kautta, sillä meemit ovat lähtöjään, kuten melkein kaikki ihmisen toiminta, sosiaalinen ilmiö, jossa todellisuus muotoillaan kielen kautta.

Vainikan viisijakoinen analyysimalli meemeille (2016) on mielestäni yleisesti hyvä pohja, jolle rakentaa meemien analysointia. Kysymykset, joita Vainikka esittää meemien syntytaustoista, tunnerekisteristä, muodosta, tavoitteista ja rakennusaineista, antavat hyvän yleiskuvan meemin ajasta ja paikasta internetin historiassa. Haasteen Vainikan analyysimallissa muodostavat meemin muodon ja tarkoituksen määrittäminen. Meemejä on luokiteltu ja kartoitettu lukuisten eri palveluiden toimesta, alustoilla kuten *Encyclopaedia Dramatica* tai *Know Your Meme*. Jos verrataan meemejä vaikkapa geeneihin, kuten Dawkins alkujaan teki, on vaikea hahmottaa yhtä lajia, jolle jotkin meemit kuuluisivat, sillä etenkin nettimeemit levittyvät, muuntuvat ja taas uudelleenlevittyvät häikäisevällä nopeudella. Meemien rakennusaineet ovat erityisen tärkeitä meemien luokittelussa, vaikka ideologisen työn kartoittamiseen niistä ei ole hyötyä meemien levitessä ideologisten rajojen ylitse. Meemien asettaminen kontekstiin ja niiden analysoiminen ympäristöissä, joissa meemit on tuotettu, on ensiarvoisen tärkeää, mihin Vainikan malli onneksi myös yrittää vastata.

Meemeille keskeistä on jatkuva kollaasimainen rakennusaineiden järjestely. Tekstiä ja kuvaa, sekä yhä enemmän muita moodeja, kuten ääntä, järjestellään uudelleen merkityksien muuttamiseksi ja muodostamiseksi. Sekä *White Boy Summer*- että *Billions Must Die*-meemi yhdistelevät aikaisempia kuvia ja ajatuksia uusiin löydettyihin tai itse tuotettuihin osiin. Multimodaalinen analyysi vastaa hyvin kysymyksiin visuaalisista ja tekstuaalisista valinnoista. Pelkästään kahdessa meemissä edustettuina on laaja kirjo erilaisia semioottisia resursseja ja valintoja, mikä mielestäni osoittaa paitsi sosiosemioottisen lähestymistavan hyödyllisyyden meemejä tutkittaessa, myös antaa laajempia viitteitä diginatiivien verkkokäyttäjien medialukutaidon kasvusta. Diginatiivit, eli milleniaalit ja myöhemmät sukupolvet, jotka ovat kasvaneet uusien verkkomedioiden parissa, ovat hiljalleen oppineet meemien kielioppia ja siirtyneet suurelta osin meemien katsojista myös niiden tuottajiksi. Kress ja van Leeuwen ovat visuaalista kielioppia tutkiessaan havainneet kuvien nousun kirjoitetun kielen rinnalle ja joissain tapauksissa ylitse viestinnän välineenä (1996), ja samoin meemit ovat vallanneet ison osan verkkoviestinnän kaistanleveydestä.

Analysoiduissa meemeissä edustetut diskurssit ilmentävät vanhoja valtasuhteita, joissa etnisuus ja sukupuoli, valkoinen ja mieheys, korostuvat. Analyysiin valikoituivat kaksi poliittista meemiä, jotka kommentoivat valkoisuutta kulttuurin ja etnisyyden kannalta sekä mieheyttä ja sen roolia yhteiskunnassa. Laajempi otanta luonnollisesti valottaisi muita kiistakapuloita, jotka herättävät keskustelua verkkoyhteisöissä, siispä laajempi haavi ja sitä kautta yleisempi diskurssien sekä diskursiivisten strategioiden kartoittaminen olisi tarpeen.

Vaikkakin aiheet voivat olla moninaiset, Milner (2012; 2016) huomauttaa, että muut ryhmät ja identiteetit ovat yhä aliedustettuja nettimeemeissä ja alustoilla, joilla ne tuotetaan.

Multimodaalinen analyysi sekä multimodaalinen kriittinen diskurssianalyysi lienee parempi sulauttaa jatkossa yhdeksi metodiksi, kuten alkujaankin on tehty (Ledin & Machin 2017). Halusin omassa tutkimuksessani selvyuden vuoksi käydä sekä multimodaalisen analyysin että kriittisen diskurssianalyysin kunkin omana osionaan läpi - kenties jälkimmäisen nimittäminen yhä multimodaaliseksi kriittiseksi diskurssianalyysiksi oli kohdallani tarpeetonta. Silti nähdäkseni Ledin ja Machin korostavat tutkimuksen kohteen asettamista uuteen asiayhteyteen eri tavalla kuin kriittinen diskurssianalyysi yleisesti, joten heidän tarjoamansa menetelmän käyttäminen tuntui soveltuvan erityisesti meemejä käsittelevään tutkimukseen. Multimodaalinen kriittinen diskurssianalyysi on mielestäni hyödyllinen työkalu etenkin niin sanotun rekontekstualisoinnin tähden. Meemien jatkuva muuntuminen näkyy myös aiempien osasten sekoitteluna uusien merkitysten muodostamiseksi, joten on tärkeää tarkastella, mitä käyttäjät poistavat, lisäävät tai esittävät uudessa muodossa, ja miksi.

Haluan nostaa esiin tärkeän huomion internetmeemien käyttäjälähtöisestä levityksestä: vaikkakin tietty taho voi valmistaa internetmeemin hyvin tarkoituksellisesti eri rakennuspalikoista, internetmeemit saavat onnistuessaan omat siipensä. Nettimeemi leviää pitkälti kohteidensa eli muiden käyttäjien toimesta, ja kun välitetty viesti on omaksuttu omaan diskurssiin ja käyttäjä päättää levittää näkemänsä meemin muille sidosryhmilleen. Internetmeemin voikin kokea onnistuneen, kun sen näkee vaikkapa tuttavien jakamana, koska tällöin viesti välittyy sisäpiirin kautta; viestijän ja vastaanottajan välillä on erityinen luottamuksellinen suhde, joka vahvistaa meemin toisintaman diskurssin vaikutusta. Mielestäni hyvä läheinen verrokkiviittämykseni löytyy markkinoinnin alalta: Jonathan Berger väittää viraalisen leviämisen toimivan miljoonien eri läheisten ihmisten toisillensa levittämien viestien kautta, ei yhdeltä ihmiseltä miljoonille (2013). Valitettavasti tämä viestinnän prosessi on mitä luultavimmin syypää disinformaation ja misinformaation menestykselle 2020-luvulle tultaessa.

5.1 Ironia ja ideologinen työ

Analyysissä mielestäni ironian merkitys korostuu ensiarvoisen tärkeänä välineenä ideologisen työn suorittamiseen. Visuaaliselta ilmaisultaan meemit edustavat kahta erilaista haaraa, ensimmäinen paljon tarkoituksenmukaisempi ja toinen laajalti ympäristönsä tuote. Jossain määrin laita- ja äärioikeistolta on internetissä toimiessaan puuttunut kyky puhua laajalle verkkokäyttäjien yleisölle sen omalla kielellään, kotikutoisella ja rennolla otteella. Etenkin äärioikeistolaiset liikkeet ovat pyrkineet näyttämään ensisijaisesti vakavasti otettavilta ja jopa pelätyiltä, vaikuttaakseen voimakkaammilta ja kannatetuimmilta kuin todellisuudessa ovat. Esimerkiksi kansallissosialistisen ja muiden muassa Suomessa kielletyn Pohjoisen vastarintaliikkeen Ruotsin haara kävi vuonna 2017 keskustelua internetmeemien hyödyntämisestä propagandan levittämisessä tavalla, joka vihjasi yleisesti nuivaan suhtautumiseen meemejä kohtaan (Hakoköngäs et al 2024).

Asgard Brand käyttää ironiaa onnistuneesti viestinnässään, mutta meemin jaettavuus kärsii sen räikeästä ideologisuudesta; natsisymboli on sijoitettu näkyvälle paikkaa, eikä niin sanottua uskottavaa kiellettävyyttä ole. Avoimen ideologisuuden määrä lienee veitsen terä, jolla jokainen meemejä poliittiseen tarkoituksiin levittävä joutuu tanssimaan, jotta viesti kulkisi mahdollisimman pitkälle. *White Boy Summer* -meemi vaikuttaakin olevan pääosin

sisäryhmälle sekä äärioikeistolaisten liikkeiden lähelle asettuville käyttäjille tarkoitettu. Ironian terä on äärioikeistolaisten varhain omimassa meemissä selkeä ja tarkoituksellisen aggressiivinen. Toisaalta räikeän ideologisuuden voisi nähdä tiedostamattomana puolustautumisena meemin reappropriaatiolta ja muuntumiselta.

Väkivaltaa ihannoivat verkkoyhteisöt ja verkon ulkopuolella toimivat järjestöt liputtavat lausetta graffiteina, T-paidoissa ja väkivaltaisissa meemeissä tähdentääkseen, että heille White Boy Summer on aatteellinen päämäärä. Analysoidussa meemissä tekijä on hyödyntänyt nostalgian ja ironisen vaporware-estetiikan suomia tarjoumia vedotakseen aatteen ympärillä lymyäviin nuoriin valkoisiin miehiin, jotka kokevat tulleen tasa-arvoisen sekä monikulttuurisen yhteiskunnan syrjäyttämiksi. 50-luvun auto on merkki “vanhoista hyvistä ajoista” ja “perinteisistä arvoista”, joista on valitettavan lyhyt matka esimerkiksi rotuerotteluun.

Vihma (2021) kirjoittaa entistävän nostalgian viehätyksestä, ja kuinka vanha loisto voidaan palauttaa kirjoittamalla historiaa uudelleen. *White Boy Summer* -meemi pyrkiikin vahvasti hyödyntämään etäistä historiallista aikaa sisäryhmänsä ja kiertoradalla olevien lohduttamiseksi. Ympärillä tapahtuva teknologinen, yhteiskunnallinen ja demografinen muutos aiheuttavat ahdistusta ja “nostalgista puutetta”, jossa käsitys paikasta menneessä maailmassa eroaa asemasta nykyisessä (Vihma 2021). Kenties juuri tähän kipuun *White Boy Summerin* hämärä menneisyyden loisto tai tulevaisuuden lupaus yrittävät tarjota lääkettä.

Billions Must Die -meemi on päivittäin laajalle levinnyt ja sitä edeltänyt *Chudjak* hiipinyt poliittisten verkkokäyttäjien yleiseen kuvastoon. Sen ideologisen vaikuttavuuden teho tuntuu perustuvan jakamisen helppouteen ja miten hyvin se sopeutuu valtavirtaiseen poliittiseen ilmapiiriin. On merkkejä siitä, että *Chudjak*-hahmo on osaksi omittu takaisin oikeistolaisten käyttäjien toimesta (Kuva 10), mikä edelleen demonstroi meemien muuntumisen nopeutta ja moninaisuutta. Sama meemi levitessään sen alkuperäisen alustansa ulkopuolelle voi herättää eri yleisöissä erilaisia tunteita, joissain häpeää, toisissa ylpeyttä. Toisen naiseton raasu on toisille soturimunkki. *Billions Must Die* ja sen meemeittinen kantaisa *Chudjak* osoittavat kuinka niiden luojat ovat omaksuneet taidokkaasti meemien lukutaidon ja tuottaneet esteettisesti kulttuuriin sopivan meemin. Tällainen transformatiivinen lukutaito (Milner 2012; 2016) ja hienostuneempi ironia ovat omiaan auttamaan meemin ideologian leviämistä laajemmalle, jopa “puoluerajojen” ylitse, kuten vaikkapa *GigaChud*-meemi osoittaa (Kuva 10). Omimalla karikatyyrejä itsestään ja asettamalla negatiiviset piirteet positiiviseen kontekstiin, käyttäjät luovat nopeasti uusia merkityksiä ja häivyttävät vanhat.

Meemien muuntuminen ja kontekstin vaihtuminen vaikuttavat kiihtyvän entisestään 2020-luvun verkkokulttuurissa. Douglas Rushkoff (2013) on kirjoittanut niin sanotusta *presentistisestä* nykyajan kulttuurista, jossa digitaalisten medioiden auttama tiedonvaihdon nopeus on kaventanut ihmisten hahmottamaa aikaikkunaa ja vaikeuttanut lineaaristen narratiivien seuraamista, jota Rushkoff kutsuu *narratiiviseksi romahdukseksi*. Tähän ratkaisuksi Rushkoff tarjoaa ihmisten osallistumista narratiiveihin - tarve, johon meemien voisi nähdä vastaavan. Toisaalta ovatko meemit sopiva ratkaisu presentismin tuomiin ongelmiin vai lieveilmiö, jää nähtäväksi. Ihmisten kyvyttömyys tarkastella ilmiöitä laajemmin ja pidemmällä aikavälillä ovat mielestäni juuri niitä heikkouksia, joiden tähden meemit soveltuvat erityisen hyvin propagandan ja valheellisten narratiivien levittämiseen sekä poliittisen ilmapiirin polarisoitumiseen, kuten vaikkapa Gazan vuoden 2014 konfliktia ympäröinyt “meemisota” osoittaa (Rodley 2016).

Kuva 10: koostettuna GigaChud, yhdistelmä Chudjakia ja Metal Gear Rising -videopelistä tunnettua senaattori Armstrongin hahmoa, joka niin ikään edustaa äärioikeistolaista darwinismia.

6 Päätäntö

Tutkielmani tavoitteena oli kehittää analyysimalli yhdistämällä aikaisempaa meemitutkimusta (Milner 2012;2016, Shifman 2014, Vainikka 2016) sosiosemiotisiin tutkimusmenetelmiin (Kress & van Leeuwen 1996:2021, Ledin & Machin 2017, 2020), keskittymällä erityisesti visuaaliseen ja tekstuaaliseen analyysiin. Analyysillä oli ensisijaisesti tarkoitus tuoda näkyville kahden esimerkin avulla, kuinka ironiaa käytetään internetmeemeissä suorittamaan ideologista työtä. Aineistoon valikoidut meemit käyttivät toisaalta nostalgiaa yhdistettynä räikeän ilmiselviin ideologisiin symboleihin lähentämään kahta todellisuutta, ja toisaalta parodiaa asettamaan ideologisen mahtailun naurunalaiseksi. Nostalgia ja parodia toimivat analysoiduissa meemeissä ironisen viestin kaksoismerkityksien kantajina. Nämä kaksi yleisemmin populäärikulttuuriin yhdistettyä ilmiötä ovat osa paikallista ja maailmanlaajuisia yhteiskunnallista keskustelua, jotka sijoittuvat lähes kauttaaltaan digitaalisille alustoille. Tutkimuksen aikana on noussut esiin sekä ilmiöitä, joita olisi mielestäni hedelmällistä tutkia lisää että puutteita liittyen aineiston määrään ja valikointiin. Tutkielma on kuitenkin ollut mielenkiintoinen tilaisuus jatkaa sosiosemiotisen tutkimuksen perinnettä kenties aikamme tärkeimpiin kuuluvan viestintämuodon parissa, joten toivon tehneeni tunnetummaksi sen ympäristön, jossa meemikulttuuri on syntynyt ja jatkaa kehitystään.

Tutkimukseni ei tavoita sitä ideologista ja äänellistä moninaisuutta, joka viime vuosina on vallannut alaa meemien uusissa muodoissa. Milnerin (2012;2016) tutkimus yhteisöihin, joissa meemeillä tuotetaan, kommentoidaan ja toisinnetaan diskursseja, on yhä mielestäni kuranttia, mutta nykyajan informaatiotila kehittyä vuosikymmenen takaiseen verrattuna kiihtyvällä tahdilla, joten uusi laajempi katsaus olisi paikallaan. Sosiaalisen median räjähdysmäinen kasvu viimeisen vuosikymmenen aikana on muuttanut myös meemien tuottamis- ja levitystapoja, minkä tähden 2010-luvulta peräisin oleva meemitutkimus kaipaa päivitystä. Meemien kehitys ja ironian kaiken kattavuus sekä meemeissä että verkkokulttuurissa yleensä ovat monisyisiä tutkimusongelmia, joihin pureutuminen vaatii mittavaa tutkimusta, joka välttämättä vanhentuu muutamassa vuodessa. Kehityksen nopeuden tähden olisi hyvä tehdä pitempi aikaista analyysiä, jolloin myös muutosta itseään voitaisiin tutkia.

Multimodaalinen analyysi ja kriittinen diskurssianalyysi ovat yhä hyviä kehyksiä viestinnän tutkimukseen. On kuitenkin tieteenfilosofisesti tervettä kyseenalaistaa niitä perusolettamuksia, joille multimodaalinen kriittinen diskurssianalyysi rakentuu, ja on hyvä tiedostaa menetelmien rajoitukset. Ledin ja Machin, työssään multimodaalisen kriittisen diskurssianalyysin sekä laajemmin multimodaalisen analyysin parissa, nostavat keskeiseksi ongelmaksi etenkin järjestelmällisten analyysien taipumuksen tuottaa tuloksia, jotka eivät sikäli valaise ilmiöiden takana piileviä merkityksiä vaan tuottavat lähinnä analyysin mukaisia vastauksia, niin sanottuja *post hoc -virhepäätelmiä* (2017: 62-64).

Erityisen kiinnostavaa seurattavaa on generatiivisten tekoälysovellusten, kuten Soran vaikutukset sekä diskursseihin että meemeihin itseensä. Tutkielmani johdantokappaleessa mainitsin muun muassa Gazan ja Ukrainan sodissa käydyin informaatiotosodan (Rodley 2016, Mozolevska 2024), joissa informaatiovaikuttaminen on ollut salaa valtiollista toimintaa. Salatun toiminnan sijaan vuonna 2025 Yhdysvaltain presidentti Donald Trump on jakanut *henkilökohtaisella* tilillään, *itse perustamallaan* alustalla tekoälyllä tuotettuja videoita, joissa poliittisia vastustajia vangitaan (Scheele 2025) tai joilla presidentti itse pudottaa ulostetta

muistuttavaa nestettä mielenosoittajien päälle (Sky News 2025). Trumpin tapa viestiä on kenties kirkkain esimerkki siitä, kuinka elämme totuuden jälkeistä aikakautta, josta postmodernistit puhuivat jo 1970-luvulla (McIntyre 2018: 13-14, 95) sekä oire tekoälyllä tuotetun meemisisällön vaikutuksesta 2020-luvulla käytävään yhteiskunnalliseen keskusteluun.

Siispä tekoälysisällön sekä sosiaalisen median vaikutukset ihmisten käsitykseen todellisuudesta, ja meemien rooli tässä ympäristössä ovat ehdottoman tärkeitä tutkimusongelmia. Ongelmien lisäksi tekoälyn hyödyt etenkin määrällisessä tutkimuksessa on myös huomioitava. Tutkimuksen aikana minua kiusasi ajatus tekoälyn hyödyntämisestä meemien analysoinnissa ja jatkossa olisikin mielenkiintoista kokeilla minun tai muiden meemejä tutkineiden (Shifman 2014, Rodley 2014, Milner 2016, Vainikka 2016, Hakoköngäs et al 2024, Mozolevska 2024) menetelmien yhdistämistä tekoälyavusteisiin menetelmiin. Avery Anapolin COVID19-meemejä Iso-Britanniassa käsitellyt tutkimus (2022) luettelee ja vertaa semioottisia resursseja, joten olisikin mielenkiintoista kokeilla kuvantunnistusalgoritmeja ja kielimalleja isomman otannan multimodaaliseen kriittiseen diskurssianalyysiin. Vastavaanlainen laadullis-määrällinen tutkimus voisi tuottaa mielenkiintoista tietoa esimerkiksi suuremmista meemejä läpileikkaavista teemoista tai isommista vaikuttimista, kuten ryhmäidentiteetin tai paikallisuuden vaikutuksista meemien tuottamiseen ja tulkintaan.

Lopuksi haluan nostaa esiin hiukan eettistä pohdintaa liittyen meemitutkimukseen. Tutkielmaani tehdessä olen joutunut pohtimaan kuinka paljon tilaa jo pelkkä ilmiön tutkiminen antaa haitallisille toimijoille. Esimerkiksi suomalainen *Sinimusta liike* on viestinnässään todennut, että jo pelkkä liikkeen näkyminen otsikoissa sekä liikkeen ajamista asioista puhuminen ovat itsessään tavoitteita, joihin tulisi pyrkiä. Näin liikkeen esille tuomia keskustelun aiheita normalisoidaan ja niin sanottua Overtonin ikkunaa voidaan siirtää yhä oikeammalle (Hokkanen 2025). Meemien diskursiiviseen tilaan on myös ilmestynyt valtiollisia toimijoita (Rodley 2016, Mozolevska 2024), jolloin laajempia ilmiöitä tutkiessa täytyy pyrkiä tunnistamaan, mitkä diskurssit syntyvät ”orgaanisesti” ruohonjuuritasolla vai onko diskursseja synnytetty tai manipuloitu tarkoituksellisesti? Jos aineisto on tuotettu analysoitavaksi ja piirtämään tietynlaista kuvaa keskustelusta, eikö sen tutkiminen vain aja poliittisten toimijoiden tavoitteita?

Väistämättä ajatus keskustelun ”orgaanisuudesta” herättää kysymyksen: onko edes mahdollista enää puhua orgaanisesta keskustelusta? Pohtiessani, ketkä omistavat keskustelun alustat, millä mittareilla niitä kehitetään ja kehityksen kiihtyvän tahdin, päätäni huimaa ajatella, miltä todellisuus näyttää vain muutaman vuoden päästä - ja kenen ehdoilla todellisuus rakennetaan.

LÄHTEET

Kirjallisuus

- Anapol, A. (2022). “Stay Alert, Control the Virus, Make Memes”. Teoksessa S. Tan & M. K. L. E., *Discourses, Modes, Media and Meaning in an Era of Pandemic* (1. p., ss. 227–244). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003168195-16>
- Askanius, T., & Keller, N. (2021). Murder fantasies in memes: Fascist aesthetics of death threats and the banalization of white supremacist violence. *Information, Communication & Society* 24(16) 2522–2539. <https://doi.org/10.1080/1369118X.2021.1974517>
- Barthes, R., Lavers, A., & Barthes, R. (1972). *Mythologies*. Hill and Wang.
- Baurecht, M. (2020). The Categorisation of Internet Memes – A Different Approach. *Colloquium: New Philologies*, 5(1), 135–152. <https://doi.org/10.23963/cnp.2020.5.1.7>
- Berger, J. (2013). *Contagious: Why things catch on* (1st Simon & Schuster hardcover ed). Simon & Schuster.
- Blank, G., & Reisdorf, B. C. (2012). THE PARTICIPATORY WEB: A user perspective on Web 2.0. *Information, Communication & Society*, 15(4), 537–554. <https://doi.org/10.1080/1369118X.2012.665935>
- Cover, R. (2016). *Digital identities: Creating and communicating the online self*. Academic Press/Elsevier.
- Dawkins, R. (2006). *The selfish gene* (30th anniversary ed). Oxford University Press.
- Douglas, N. (2014). It’s Supposed to Look Like Shit: The Internet Ugly Aesthetic. *Journal of Visual Culture*, 13(3), 314–339. <https://doi.org/10.1177/1470412914544516>
- Fairclough, N. (2009). *Discourse and social change* (Uudelleenpainos). Polity Press.
- Feola, M. (2024). *The Rage of Replacement: Far Right Politics and Demographic Fear* (1st ed). University of Minnesota Press.
- Firer-Blaess, S. (2016). *The collective identity of Anonymous: Web of meanings in a digitally enabled movement*. Acta Universitatis Upsaliensis.
- Foucault, M. (2012). *The Archaeology of Knowledge*. Knopf Doubleday Publishing Group.
- Gal, N. (2019). Ironic humor on social media as participatory boundary work. *New Media & Society* 21(3), 729–749. <https://doi.org/10.1177/1461444818805719>
- Gee, J. P., & Handford, M. (Toim.). (2012). *The Routledge handbook of discourse analysis*. Routledge.
- Glitsos, L. (2018). Vaporwave, or music optimised for abandoned malls. *Popular Music*, 37(1), 100–118. <https://doi.org/10.1017/S0261143017000599>
- Gómez, E. S. (2022). Internet vernacular creativity. Vaporwave, counterculture and copyright. *ISEA2022, International Symposium on Electronic Art, Barcelona. Proceedings*. ISEA2022, International Symposium on Electronic Art, Barcelona. Proceedings.
- Griffin, R. (1993). *The nature of fascism*. Routledge.
- Hakoköngäs, E., Halmesvaara, O., Martikainen, J., & Sakki, I. (2024). *Meemit ja fasismin estetiikka—Visuaalinen retorinen analyysi Pohjoismaisen Vastarintaliikkeen viestinnästä Suomessa*. Kulttuurintutkimus.
- Hakoköngäs, E., Halmesvaara, O., & Sakki, I. (2020). Persuasion Through Bitter Humor:

- Multimodal Discourse Analysis of Rhetoric in Internet Memes of Two Far-Right Groups in Finland. *Social Media + Society*, 6(2) 2056305120921575. <https://doi.org/10.1177/2056305120921575>
- Hawley, G. (2017). *Making sense of the alt-right*. Columbia University Press.
- Herring, S. C. (2004). Computer-Mediated Discourse Analysis: An Approach to Researching Online Behavior. Teoksessa S. Barab, R. Kling, & J. H. Gray (Toim.), *Designing for Virtual Communities in the Service of Learning* (1. p., ss. 338–376). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511805080.016>
- Hutcheon, L. (1994). *Irony's edge: The theory and politics of irony* (1. painos). Routledge.
- Kress G. & van Leeuwen. (1996). *Reading Images: The Grammar of Visual Design*. Routledge.
- Kress G. & van Leeuwen. (2021). *Reading Images: The Grammar of Visual Design*. Routledge, Taylor & Francis Group.
- Knobel, M., & Lankshear, C. (2008). Remix: The Art and Craft of Endless Hybridization. *Journal of Adolescent & Adult Literacy*, 52(1) 22–33. <https://doi.org/10.1598/JAAL.52.1.3>
- Ledin, P. & Machin, D. (2017). *Multi-modal critical discourse analysis*. Teoksessa *The Routledge handbook of critical discourse studies*, 60-76. Routledge, Taylor & Francis Group.
- Ledin, P., & Machin, D. (2020). *Introduction to multimodal analysis* (Second edition). Bloomsbury Academic. <https://doi.org/10.5040/9781350069176>
- McIntyre, L. (2018). *Post-truth*. MIT Press. <https://doi.org/10.7551/mitpress/11483.001.0001>
- Melati Budi Srikandi, Haggie Arranda Wahab, & Latupeirissa, J. J. P. (2024). FROM JOKE TO JOURNALISM: THE EVOLUTION OF MEMES IN MASS COMMUNICATION. *Al-Balagh : Jurnal Dakwah Dan Komunikasi*, 9(2). <https://doi.org/10.22515/albalagh.v9i2.8873>
- Melucci, A. (1996). *The playing self: Person and meaning in the planetary society*. Cambridge University Press.
- Milner, R. M. (2012). *THE WORLD MADE MEME: DISCOURSE AND IDENTITY IN PARTICIPATORY MEDIA*.
- Milner, R. M. (2016). *The world made meme: Public conversations and participatory media*. The MIT Press.
- Mozolevska, A. (2024). Unveiling the War and Constructing Identities: Exploring Memes in Ukrainian and Russian Social Media during the Russian Invasion of Ukraine. *Czech Journal of International Relations*. <https://doi.org/10.32422/cjir.784>
- Procter, J. (2004). *Stuart Hall*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203496985>
- Rodley, C. (2016). FCJ-200 *When Memes go to War: Viral Propaganda in the 2014 Gaza-Israel Conflict*. *The Fibreculture Journal* 27.
- Roudometof, V. (2016). *Glocalization*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315858296>
- Rushkoff, D. (1994). *Media Virus! Hidden Agendas in Popular Culture*. Random House Publishing Group.
- Rushkoff, D. (2013). *Present shock: When everything happens now*. Current.
- Selden, R., Widdowson, P., & Brooker, P. (2005). *A reader's guide to contemporary literary theory* (5. painos). Pearson Longman.
- Shifman, L. (2013). Memes in a Digital World: Reconciling with a Conceptual Troublemaker. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 18(3), 362–377. <https://doi.org/10.1111/jcc4.12013>
- Shifman, L. (2014). *Memes in digital culture*. The MIT Press.
- Silvestri, L. E. (2018). Memeingful memories and the art of resistance. *New Media & Society*

- 20(11), 3997–4016. <https://doi.org/10.1177/1461444818766092>
- Stanley, J. (2015). *How Propaganda Works*. Princeton University Press. <https://doi.org/10.1515/9781400865802>
- Vainikka, E. (2016). Avaimia nettimeemien tulkintaan – Meemit transnationaalina mediailmiönä. *Lähikuva – audiovisuaalisen kulttuurin tieteellinen julkaisu* 29(3). <https://doi.org/10.23994/lk.59500>
- Vainikka, E. (2019). Naisvihan tunneyhteisö—Anonymisti esitettyä verkkovihaa Ylilaudan ihmissuhdekeskusteluissa. *Media & viestintä*, 42(1). <https://doi.org/10.23983/mv.80179>
- Van Dijk, T. (2000). *Ideology: A Multidisciplinary Approach*. SAGE Publications Ltd. <https://doi.org/10.4135/9781446217856>
- Van Dijk, T. A. (2013). Ideology and Discourse. Teoksessa M. Freeden & M. Stears (Toim.), *The Oxford Handbook of Political Ideologies* (1. p., ss. 175–196). Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780199585977.013.007>
- Van Leeuwen, T. (2007). Legitimation in discourse and communication. *Discourse & Communication*, 1(1), 91–112. <https://doi.org/10.1177/1750481307071986>
- Vihma, A. (2021). *Nostalgia: Teoria ja käytäntö*. Kustannusosakeyhtiö Teos.
- Vološinov, V. N., Matějka, L., & Titunik, I. R. (1973). *Marxism and the philosophy of language*. Seminar press.
- Way, L. C. S. (2021). Trump, memes and the Alt-right: Emotive and affective criticism and praise. *Russian Journal of Linguistics*, 25(3), 789–809. <https://doi.org/10.22363/2687-0088-2021-25-3-789-809>
- Way, L. C., & O’Halloran, K. L. (2023). Government nation building and memetic reactions: Different visions of the UK in COVID-19 related communication. *Multimodality & Society*, 3(1), 44–68. <https://doi.org/10.1177/26349795221146248>
- Wiggins, B. (2017). *NAVIGATING DIGITAL CULTURE: REMIX CULTURE, VIRAL MEDIA, AND INTERNET MEMES*. 368–374. <https://doi.org/10.21125/inted.2017.0221>

Verkkolähteet

- 4chan 'About' page. (ei pvm.)*. Noudettu 30.12.2025 osoitteesta <https://4chan.org/faq#whofounder>
- Anonymous. (2015). *4chan Ethnographic and Historic Summary*. Edition 1.4.6. Noudettu 30.12.2025 osoitteesta <https://github.com/bibanon/4chan.doc/releases/tag/1.4.6>.
- Anti Defamation League. *Sonnenrad*. Noudettu 24.3.2025 osoitteesta <https://www.adl.org/resources/hate-symbol/sonnenrad>
- Colborne, M., & Nieminen, T. (2023). *Saunas and Swastikas: Finland's Summertime neo-Nazi Meet-Up*. Bellingcat. Noudettu 5.8.2025 osoitteesta <https://www.bellingcat.com/news/2023/08/31/saunas-and-swastikas-finlands-summertime-neo-nazi-meet-up/>
- Evans, R., & Davis, G. (2021). *White Boy Summer, Nazi Memes and the Mainstreaming of White Supremacist Violence*. Bellingcat. Noudettu 5.8.2025. osoitteesta <https://www.bellingcat.com/news/2021/07/01/white-boy-summer-nazi-memes-and-the-mainstreaming-of-white-supremacist-violence/>
- Engels, F. (1893). *Engels to Franz Mehring*. International Publishing. Noudettu 5.8.2025 osoitteesta https://www.marxists.org/archive/marx/works/1893/letters/93_07_14.htm
- Halla-Aho, J. (2007, huhtikuuta 19). *Allah rantautuu, Simola antautuu*. Scripta. Noudettu 13.8.2025 osoitteesta https://www.halla-aho.com/scripta/allah_rantautuu_simola_antautuu.html

Hokkanen, L. (2025). *Suomi Herää 2025—Lauri Hokkasen puhe*. <https://sinimustaliike.fi/uutiset/suomi-heraa-2025-lauri-hokkasen-puhe/>

Memegenerator. (ei pvm.). *Image Macro*. Noudettu 30.12.2025 osoitteesta <https://makeameme.org/memegenerator/image-macro>

Nyymi. (2020). *Äärioikeisto fantasioi poliitikkojen murhaamisella Ylilaudalla – miten ymmärtää kuvalautoja?* Noudettu 31.12.2025 osoitteesta <https://varisverkosto.com/2020/03/aarioikeisto-fantasioi-poliitikkojen-murhaamisella-ylilaudalla-miten-ymmartaa-kuvalautoja/>

papatoastie. (2020). *Chudjak*. Noudettu 31.12.2025 osoitteesta <https://knowyourmeme.com/memes/chudjak>

Phillip. (2022). *The West Has Fallen, Billions Must Die*. Noudettu 31.12.2025 osoitteesta <https://knowyourmeme.com/memes/the-west-has-fallen-billions-must-die>

Sky News. (2025). *Donald Trump mocks "No Kings" protests with AI video of himself dropping brown sludge on protesters from jet*. Noudettu 8.1.2026. <https://news.sky.com/story/donald-trump-responds-to-no-kings-rally-with-ai-video-of-himself-in-jet-dropping-liquid-on-protestors-13452994>

Scheele, J. (2025). *Trump delade AI-video där Obama arresteras*. SVT Nyheter. Noudettu 8.1.2026. <https://www.svt.se/kultur/trump-delade-ai-video-pa-hur-obama-arresteras>

Leppänen, M. (2021). *Marin ja Saarikko kuuluvat nuorten huippujohtajien globaaliin verkostoon, joka tukee talousjärjestelmän "nollausta" – professori: Sidonnaisuus olisi ollut syytä ilmoittaa*. Noudettu 3.10.2025 osoitteesta <https://yle.fi/a/3-11902107>

Perry, N. (2020). *Report finds lapses ahead of New Zealand mosque attack*. Noudettu 31.12.2025 osoitteesta <https://apnews.com/article/intelligence-agencies-shootings-brenton-tarrant-new-zealand-new-zealand-mosque-attacks-d8217fa30fe4eeba45fb001b77857385>

Wikipedia. (ei pvm.). *Image macro*. Noudettu 30.12.2025 osoitteesta https://en.wikipedia.org/wiki/Image_macro

Yhdysvaltain oikeusministeriö. (2023). *Texas Man Pleads Guilty to 90 Federal Hate Crimes and Firearms Violations for August 2019 Mass Shooting at Walmart in El Paso, Texas*. Noudettu 8.1.2026 <https://www.justice.gov/archives/opa/pr/texas-man-pleads-guilty-90-federal-hate-crimes-and-firearms-violations-august-2019-mass>

Kuvat

Namco. (1989). *Zero Wing*. [Kuvankaappaus]. <https://fi.wikipedia.org/wiki/Tiedosto:Aybabtu.png#/media/Tiedosto:Aybabtu.png>

Tekijä tuntematon. (2004). *One Does Not Simply Walk Into Mordor*. [Kuvamakro]. <https://i.kymcdn.com/entries/icons/original/000/000/143/493654d6ef.jpg>

Fox News (2007). Internet Hate Machine. [Kuvankaappaus videosta]. Noudettu 18. syyskuuta 2025, osoitteesta <https://www.youtube.com/watch?v=ze-3l6V2Q1E>

Tekijä tuntematon. (ei pvm.). Kekistan Pepe Moon. [Kuvamakro, kollaasi]. <https://i.kym-cdn.com/photos/images/newsfeed/001/218/651/a74.jpg>

Tekijä tuntematon. (2008). First Rage Comic. [Sarjakuva]. https://www.reddit.com/r/TenYearsAgo/comments/93m2p2/the_first_ever_rage_comic_is_uploaded_on_4chan/

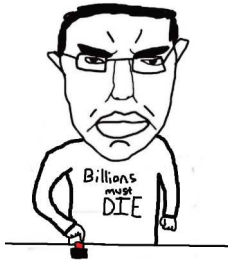
Asgard Brand. (2021). White Boy Summer. [Kuvamakro, kollaasi]. <https://www.bellingcat.com/app/uploads/2021/06/16.jpg>

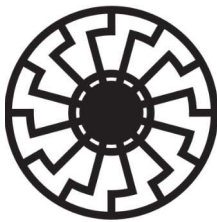
LE /POL/ FACE (2020). Le /pol/-face. [Kuvamakro]. <https://i.kym-cdn.com/photos/images/original/001/914/058/f9d>

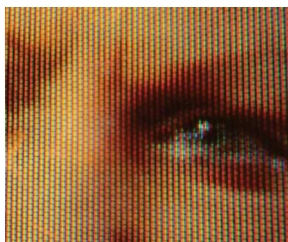
Plano Senior High School. (2017). Patrick Crusius [Valokuva vuosikirjasta]. https://i.dailymail.co.uk/1s/2019/08/04/17/16874362-7319821-A_former_neighbor_of_Crusius_Leigh_Ann_Locascio_said_Patrick_Cru-a-1_1564936065384.jpg

Tekijä tuntematon. (2022). The West Has Fallen, Billions Must Die. [Digitaalinen piirros]. <https://i.kym-cdn.com/entries/icons/original/000/043/166/cover11.jpg>

Blacksonne. (2016). Black Sun. [Vektorigrafikka, reproduktio]. <https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/f/ff/BlackSun.svg/500px-BlackSun.svg.png?20160508154952>

Howard, M. (2008, marraskuuta 27). Tricolour_television_close_up. [Valokuva] <https://www.flickr.com/photos/martinhoward/3063708655/>

Tekijä tuntematon. (2020). Chudjak. [Digitaalinen piirros]. <https://i.kym-cdn.com/entries/icons/original/000/035/432/41rtwpO9McL.jpg>

Tekijä tuntematon. (2020). Gigachud. [Digitaalinen piirros]. <https://i.kym-cdn.com/entries/icons/original/000/036/192/cover4.jpg>

Tamari, E. (2013). Metal Gear Rising. [Kuvankaappaus]. <https://static.wikia.nocookie.net/metalgear/images/2/23/ArmstrongPortrait.png/revision/latest?cb=20220711112222>

Videot

Keso, J. (Ohjaaja). (2020). Suomalaisen meemilegendan jäljillä [YouTube-video]. YLE. <https://www.youtube.com/watch?v=ccnW69cEkEU>

White, S. (Ohjaus) & Fischer, B. (Tuottaja). (2018) Slenderman (Film). [Elokuva]. Screen Gems. <https://www.imdb.com/title/tt5690360/>